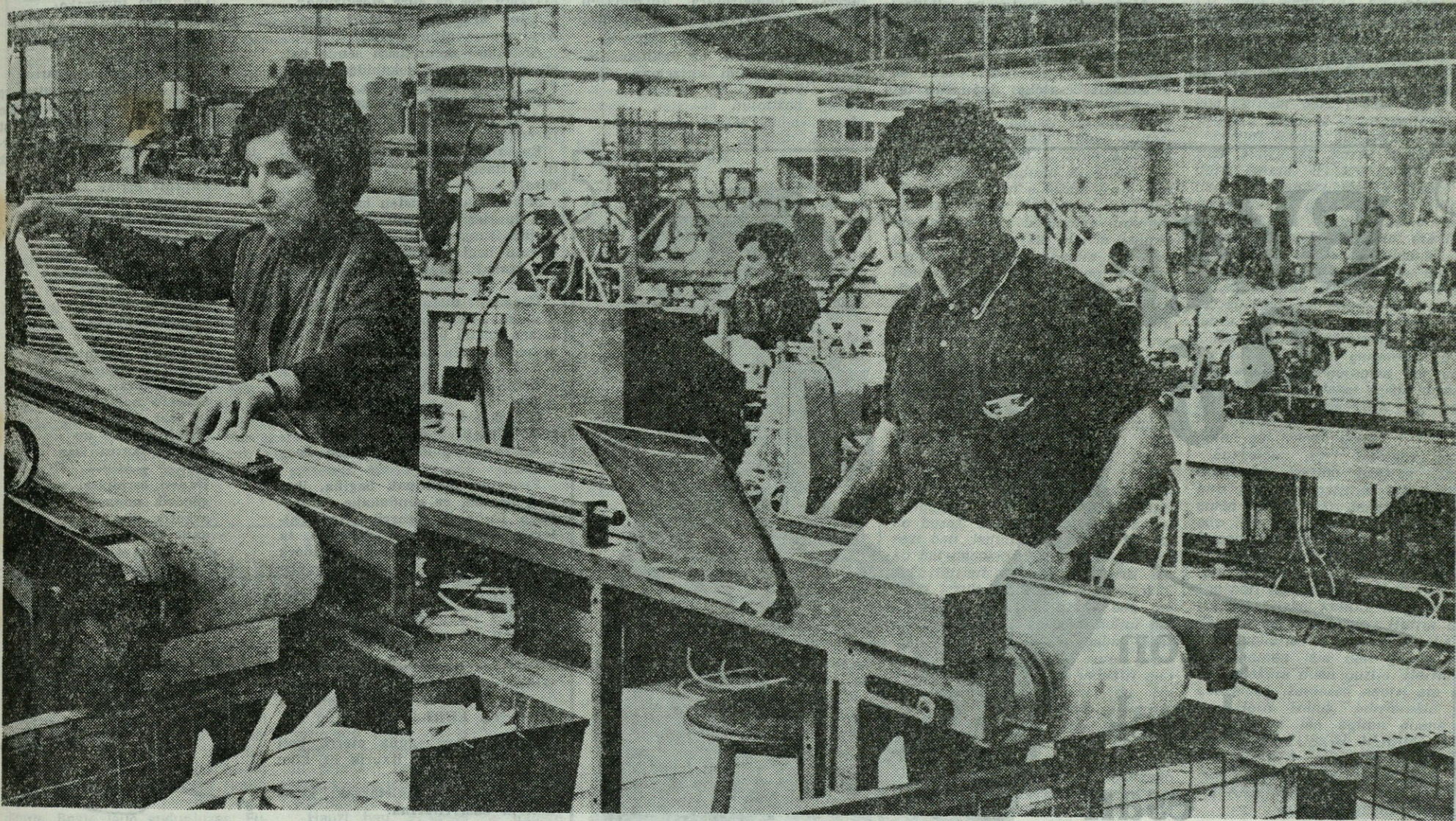

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 6 PEZETA

Euskal lanbidea, atzeratua

NON ZER

- NAZIO ARTEKO UNEA 4 garrenean
- EUSKAL ERRIETATIK 9 eta 12 garrenetan
- KULTURA GAIK 15-16 garrenetan
- AITA SANTUAREN KARTA 17-18 garrenetan
- ANDOAINGO JAIK 5-6-7-8 garrenetan
- ERRERAKO JAIK 10-11 garrenetan
- DURANGOKO JAIK 13-14 garrenetan

Aldatu egin behar, baiña zer aldetatik?

Ez gera nekatuko. Guk, behin eta berriz geureari elduko diogu. Beti gauza berdinak esaten ditugula... Etzaio ajolarik. Gure erriaren etorkizun garrantzia ikusirik, ezin genezake besterik arazo berdinak behin eta berriz aztertu ta adierazi, baizik. Honela jendea esanatu ta jabetuko da zein eskasadan, alderdi askotatik begiratuta, Euskal erriaren etorkizuna.

Soziologilariak, profesio aldetik gauzak ikusirik, iru garai edo fase bereizten dituzte gizarte industrialean. Obeto esateko, normalki gizarte industrial batek iru garai igarotzen ditu. Honek ez du esani nahi igaro behar dituanik, gehienan igarotzen dituala baizik. Gauza bat da gehienetan ala gertatzea ta oso besterik gertatu behar izatea.

bat edo bi jakitea. Industrietan etzaio besterik eskatuko. Lehen gizonak egiten zituanak orain makinak egiten ditu. Ofizioa dutenak, beren nortasuna galtzen dute, ta degradatuta arkitzen dira. Ez da lehengo peonajearen berdintsua, baina esan ditek aldi hontan peonajea erruz ugaritzen dala. Mekanizazioa ta teknifikazioa zenbat eta andiagoak langille espezializatua edo peonajea ugariagoa.

Emango ditugu datoak Siadeco'k egindako lanetatik atereak dira. Ikusten dan bezala Goierri ta Mondragoei buruzkoak dira. Ez dago oraindik azterketarik Gipuzkoa osoari eginik eta gutxiago berriz Euskalerrri osoari buruzkorik. Dena dala emengo hauek aski nabarmenak dira, nun gauden ikusteko.

Goierri Mondragoe		
Goi maillakoak,		
karrera dutenak	0,6	2,0
Erdi maillakoak,		
perito t.a.	1,2	6,3
Ofizioa dutenak	28,5	15,0
Espezializatuak edo peoiak	41,3	53,5

Dato hauek industriari dagozkionak bakarrik dira. Besterik ez dugu emango. Aldea ederki ikusten da. Mondragoen peoi edo espezializatu jende gehiago dago baina baita ere jende preparatua ere. Ofizioa dutenak berriz gutxiago. (Ofizioa lehen esan degun bezala ulertu behar). Beraz lehen esan degunari begiraturik Mondragoe aurreratuagoa dago Goierri baino. Esan geneza Goierri lehen aldian dagoela eta Mondragoe bigarrean berriz.

Eta Euskalerrria nun arkitzen da? Nere iritziz eta beldurrik gabe esaten dut, lehen aldian arkitzen da.

Goierri obeto adierazten du Euskalerrriaren egoera Mondragoe baino. Euskalerrriko industria askoz atzeratuagoa da Mondragoeiko industria baino naiz eta Mondragoe bertan ere industri batzuek oso atzeratuak izan. Beraz datoak ikusi ondoren, gure egoera zinez triste dala esan behar dugu. Parregurea ematen digu zenbait entzutean Euskalerrriaren egoera "postindustrial" dala norbaitek, itzaldietan gainera, dihonean. Baina gure parregurea tristea da, erri atzeratua gerala ikusirik. Euskalerrria industri aldetik atzeratua da.

Nahi duanak nahi duana esan baina hori ukatzerik ez dago. Ez al dago soluziobiderik? Aldaketarik ezin al ditek egin? Galdera honi erantzuteko, Mondragoeiko egoera datorkigu oso ondo. Mondragoen egin dan aldaketa beste leketan ere egiten bada, Euskalerrrian peonaje gehiago sortuko da. Mondragoe aurreratuagoa dago baina langille espezializatu gehiago sortu du. Ta hau da guk onartu ezin duguna.

Euskalerrriak aldaketa egin behar du lehen alditik irugarrenera pasaz. Beste biderik ez daukagu. Gauza al gera? Beldur naiz ezetz. Azken aldi honetan ez dugu asko erakutsi behintzat.

J. Elustondo

Sozial ta ekonomi saillean gabilta ta gauzak zehatzago esateko, profesio alderdia nolakoa dan, gure errian, adierazi nahi genduke. Ekonomi arazoak aurrera eramateko jende preparatuz ornituta al gaude? Ez al da gure egoera erri atzeratu baten egoera?

Lehen aldiak -A- adierazle hauek dituzte gizarte industrial batean: ofizio duan jende asko. Lantegiak ofizioa duten hauetan ofiziarritzen dira. Lantegietako erakundea ofizioa duten hauen inguruan datza. Ofizioa ez da eskolan ikasten, lantegian bertan, denbora ta lehendik ofizioa duanaren erakutsien poderio. Iru bat urte behar izaten dira ofizioz jabetzeko.

Bestalde peoi jendea ere ugari dago, ofizioa duten hauen menpean lana eginik. Azkenik, mailla hontan, ez da ikusten karrera duan gizonik bat edo beste ez bada.

Bigarren aldiak -B- adierazle hauek ditu: mekanizazioa geroz eta andiagoa sartzen da industrian. Honek ondoren bikoitza dakar. Batetik karrera duan jende gehiago eskatzen du. Bestetik, langille xehea, ofiziorik gabeko langillea gehitzen du. Mekanizazio sartze honek lana xehetu, apurtu egiten du. Orain langilleari aski zaio gauza

Karrera duan jendea lehen aldian baino gehiago behar dala esan degu, baina ez da ordea peonajearen neurrian azitzen. Beraz proportioz askoz gehiago ugaritzen da langille espezializatua edo peonajea, karrera duana baino.

Irugarren aldia -D- automatizazioak bereizten du. Teknika aldetik iraultza bat sortzen da. Aurreko bi mailen eboluzioa erro errotik aldatzen du. Peoi lana galdu egiten da. Lan espezializaturik ez dago edo asko gutxitzen da. Jende preparatua behar da. Teknikaz ondo jantzitako jendea eskatzen du. Beraz lehengo mailletan degradazio bat nabaitzen bazan emen alderantziz gertatzen da.

Iru aldi edo mailla hauek, laburkiro bederen adierazten baditugu gure egoera obeto aztertzeiko izan da Honela ikusiko dugu nun arkitzen geran eta gure etorkizuna zein illuna dan.

Edozein gizarte arkitzen da beharturik galdera hauei erantzute-ra. Ta bestalde, etorkizunari buruz kezkatuta dagoen edonorki sortzen zaizkion galderak dira. Pentsa besterik ez daukagu ta hau sozialista deritzaen estadietan guzietan gertatuko da, Rusian teknikoek gabeziak Lenini sortu zizkion arazoak ta orain bertan ere sortzen dituanak. Beraz sistema guzietan dagoen arazo batekin gabilta. Gauzak zehatz esateko: garrantzi andiko gauzak ditugu eskualtean. Euskaldun den edonork planteatu behar dituan arazoak. Burgesiari dagozkionak ta langilleari ezer ikusirik ez duanak direla diotenak inuza batzuk besterik ez dira!!!

NERE BORDATXOTIK

ITZ ARROTZAK DIRALA-TA

Zenbait euskalduni ez dago itz arrotzik serbitzerik.

Oso etxeokak ezpadira, kanpoko-rik ez nai, inolako moduz.

Euskerak itzik ezpadauka, asma-tu berri-berria ta... kito!

Jokabide onek kalte aundiak egin dizkigu. Itz berriak ez dute nolana lur artzen, ez euskeran eta ez munduko edozein izkuntzetan.

Kontu ikaragarria bear da asmaketa oietan.

Azkue zanak ondo ikusi zuen arrixku au.

Errian sustraituak dauden itzak, naiz-ta arrotz kutsukoak izan, sar-tu egin zituen bere iztegia (di-zionarioan).

Oietako batzuk: Eliza, Lege, Erre-ge, Liburu, Meza.

Geroztik, euskal Akademiak, oso ontzat eman du jokabide au. Ala eman bear ere.

Arrokeria danetan da itxusi, esa-ten digu Azkue jaunak, baiña po-bre arroak gaizkiago ematen duela aberats arroak baiña. Arrazoi aun-dia.

Gu, euskaldunok, oso pobreak gera literaturaz, eta aberatsen di-ranak baiña arroago agertzen gera.

Aleman izkuntzak, ain aberatsa izanik, kezkarik gabe artzen ditu ondo datozkion arrotz itzak. Beste izkuntza guziak berdin egiten dute.

Gu, pobreen eta arlotenak iza-nik, nundik trabak eta eragozpe-nak jarriko ibili gera askotan.

Gaitz, onek, zorionez, ez dauka garai batean bezelako girorik eta indarrik.

Muturretik muturrera ibilizale gera euskaldunok.

Len garbikerira geiegi jotzen genduen bezela, orain mordoillo-kerira.

Zerbait esateko dugunean eta

agertu nai gendukena agertzeko euskeraz itz egokirik aurkitzen ez dugunean, ez dugu eskusarik izaten arrotz itzei aitzeko.

Baiña, euskeraz nai bezelako itz-aukera edukirik kanpokoie eltzea, ez derizkiogu bidezkoa danik.

Euskeraz zaldia dala jakinik ez diteke "kaballoa" esan edo idatzi.

Beste zerbaitean ere egiten du-gu pekatu.

Naturaltasun gutxi dabilkigu; ez gera geran bezelakoak agertzen.

Ametsetan bizi gera; lurrik iku-tu nai ezta bezelatsu

Itz egiten dugunean, kantatzen dugunean eskribitzen dugunean, ez gera "geu"; etzaigu jatortasunik ageri. Kilometrotara antzematen zaigu geure terrenoan ez gaudela; norabait egan joan nai dugula.

Euskeraz beterik ez dakiten eus-kaldunak aspaldi antzeman zigun-ten.

Gu ta gurekin batera euskera gorrotatzera iritxi dira.

Aintzat artzen ez ditugulako, aietaz gogoratzen ez geraldako; en-tenditzen ez duten euskera itzegi-ten diegulako, ta... zer esanik ez eskribitu.

Beeko jendearekin, erri xearekin ez dugu ezer nai, ta erri ori izan euskaldun utsa.

Goikoak, ikasiak, jakitunak, es-kolatuak, oiek erderara dijoaz.

Askos errezagooa zaiote, ikasketa danak erderaz egin dituztelarik.

Au onela da ta ez gaitzean al-kar engañatzen ibili. Diran bezela gauzak, zein da mingarri ta gor-diñak diran.

Beldur gera lengo neskari ger-tatua ez ote dan berrituko gurekin: "Oñezkorik nai ez, eta zaldiz-korik etorri ez".

Gelditzen diran euskaldun baka-rrak euskera gorrotatzera badara-mazkigu, zer da gure etorkizuna?

Aitor dezagun pekatari gerala. Apaltasunez aitortu ere.

Ar zagun damutasun sendo bat, eta alda gaitzen jokabidez. Orain-dik egin dezakeguna da.

Erri xee orri gustoko janaria emaiogun. Zaletu dezagun euske-rarengana.

Euskaldun izatez lotsatu ez, bai-ña poztasun neurrigabe bat senti dezala.

Maitasuna erakusten badiogu, es-kua luzatzen badiogu, gure jarrai-tzaille izango da.

Gaur begi txarrez ikusten bagai-tu, erabat aldatuta ikusiko dugu biar.

Itz egiten dugun bakoitzean, es-kribitzen dugun bakoitzean, kan-tatzen dugun bakoitzean, erri orren animara sartu bear dugu.

Nola?

Berak darabilkien euskera era-biliaz.

Orrazketak eta apainketak eto-riko dira bear dan garaian.

Apal-apal, poliki-poliki asi bear dugu.

Euskeraz jakitunak bagiña, ika-siak bagiña, ez gendukake Alfabe-tazio Kanpaña bearrik. Geuk ai-tortzen dugu ezer ez dakigula, ta gero, arrokeriz gainezturik, iñork irentsi ez ditzaken gaiak darabiz-kigu euskera izeneko izkuntza as-tun, neketsu batean.

Zeiniek irakurtzeko ordea?

Ontan ere ez dezagula alkar en-gañatu.

Ez dugu irakurlerik; alperrikako lanean ari gera.

EURI TA EURI

Eguna joan, eguna etorri, beti euritan. Udaberri itxurik ez kilo-metrotan.

Kejaz beterik kaletarrak; kejaz beterik baserritarrak.

Ezer egiterik ez: ematen zaiguna artu bear.

Bustia bear bazan bai busti benetan, len asko egin badu ez dago penetan.

Euria egunero ta ordu danetan, usteldu bear dugu aurtengo onetan.

—oOo—

Laiño zarrak bilduta bekokia beztu,

asko boteagatik ezin diraustu.

Norbaitek goi oietan buru ona eztu,

iturriak zabaldtu,

ta ixtea aztu.

—oOo—

Zabaltzen ari zaigu bustiaren gaitza,

Kastillan ere orain egiten du aisa.

Len gure lurrerako bakarrik eurtza,

gaur leku geienetan berdintsu dabilta.

Joakin Juaristi

Joan dan igandean Zarautzen, 70 urtez bertako sakristau dan Joakin Juaristi jaunari omenaldi bero bat eskeini zitzaion. ta igande goiz ar-tan guk, onoko iru bertso anek moldatu genituen:

Zarautz erriak zor bat ba-zeukan zurekin,

ordaindu nai lizuke biotz onarekin.

Zer gozatuko duzun Jaungoikoak jakin,

egun aundia duzu gaurkoa, Joakin

—oOo—

Irurogei ta amar urte zuk langintzan,

beard iran guziak egiñaz elizan.

Eskertu nai zaitugu, ta bear dan gisan,

erriak etzaitu zu morroi txarra izan.

—oOo—

Danen serbitzari zu gogorik onenez,

argatik dira jaiak gaur zure omenez.

Erri dana or duzu eskua emanaz,

egon zindezke pozik egindako lanez.

Basarri

BYASS
96

gizon
batek
esan
du!

TAPOIN BETEZINEZKOA

brandy

BYASS 96

Ardo aukeratuetatik lurrindua. Koska berezikoa.

GONZALEZ BYASS

Glupuzkoarako Ordezkarria: Fuenterrabia, 33 Donostia.

Oyal s. a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak

Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 14304

DONOSTIA

ESTABLECIMIENTOS FERRETERIA

ayestaran

DONOSTIA

BURNI - SALGAIK

Urbietan, 25

ELECTRODOMESTICOS

ETXERAKO ELEKTRO-TRESNAK

Urbietan, 27 - Isabel II, 2

RAILITE

LEGEZKO

ZABALTXAILLEA

Aldacenea, 4

Urrutizkiñak:

44300 ta 426787

Aita Santuaren agiri berria

Sozialismora irekia

Aita Santuaren agiri berri au, ots, Octogessima adveniēns, lehengoak baiño askatasun giro aundiagokoa, sozialismora irekiagoa eta kapitalismoarekin zapuztuagoa dakusgu.

Gizarte onen aldaketa eta iraultzen, egoera desberdina, iritzi desberdina, eta bide desberdina egon ditezkeala aitortzen digu. Ezta kristauoi ere ez digu ezartzen bide jakinik iraultzarako.

Kristau bakoitzak aukeratu behar ditu. Kristau bakoitza da aske eta erantzunkizundun. Kristau bakoitzak billatu eta egin behar ditu bide berriak. Ez du goitik esango zaionari begira egon behar.

Eta askatasun giro ontan sozialismo bideak eskeintzen dizkigu. Sozialismoaren maila eta era desberdina aipatzen dizkigu. Eta or kristauak egin behar duan aukera. Sozialismorako dagoen joera eta grina onartzen digu.

Une beran marxismoaren zenbait alderdi aztertzen dizkigu. Marxismoari buruzko iritzi desberdina, marxismoaren kondaira eta jokabideak.

Ba ditu marxismoak Aita Santuaren ustez kristau batek onar ez dezakean alderdiak. Marxismoaren Jainkogabetasuna eta gizonari buruzko pentsaera.

Kristauarentzat gizona Jainkoarentzat eta betikotasunerako irekia dago. Gizonak ba du taldeko askatasuna ez dan bere baitako askatasuna ere. Gizon bakoitza da nor eta aske.

Kristauak ez dezake, indarkeria, iraultzarako beharrezkoa izan da ere, indakeri-grina bera onar.

Egiburu oiek garbi edukiaz egin behar du aukera kristauak sozialismo bideetan.

Ez dirudi aukerarik egin dezakean kapitalismoaren iturri dan liberalismoan.

Liberalismoak, gezurrezko eta itxurako utseko askatasunaren izenean diruaren jauntxokeri batera bait darama gizona. Gizon gehienak dirudun batzuen esku eta morroi jartzera.

Liberalismo-kapitalismo joku onek sortzen ditu gizarteko maila eta desberdintasunak. Orrek egiten ditu batzuk jaun eta jabe. Orrek uzten ditu beste gehienak ezeren eskubiderik gabe. Agintarako, ondasunetarako eta kulturarako ateak itxiak daduzkate askok.

Onek sortzen ditu gizonen eta errien arteko morrontza eta zapalketa asko. Eta jakina, burruka eta gorroto bide ez gutxi.

Beraz gaitzetsia eta debekatua dago kristauarentzat orrenbeste bidegabekeria, ezberdintasun, jauntxokeria, gorroto eta odol ixtartzeren iturri dan kapitalismo au.

Kristauak onen aurka burrukatu beharko du indar guziaz gizon eta errientzat askatasun eta berdintasun gehiago sortzeko. Gizon eta erriok senideago izan gaitzen. Mundu osoan egiazko pakea nagusitu dedin.

HEATH jaunari euskal eskeintza

Europa Berriaren gurasoek (edo ugazabazakeok) urrats berriek ematera doazkigula dirudi. Nabari dugunez, Ingalterra ta iparraldeko beste hiru erresumek laster izanen ditugu Europako batasunaren barrutian. Eta hala beharko ere batasun hori europarra izango baldin bada. Parisen, Pospidou eta Heath jaunek, bide-urratzailearen egin dituzte. Beste jaun sudur-luzea, Europako eta munduko izatearen haria bere gogoko zuloetatik pasaera ziti nahi zuana, ondo hilla dago. Eta jakina da hildako oillarraren kuku-rukua, oihartzun makal bihurtzen dala. Halaxe dire gaur De Gaulle haundiaren aginduak. Eta Ingalterra ta Frantzia, berriz ere, lagunkiro dabilzkitu.

De Gaulle berriren bat sortzen ez bada, Europako Elkartearen ustea, hedatuz eta indartuz joango da. Eta emeki emeki, europar herri gehienek (erresumek oraingoz) bereganatu beharko ditu. Guk eskaldunok, ez dugu onartzen egungo antolakera bihurri hori, Mikel Ugaldek lehengo batean esaten zuan bezela. Baiña mundu hontan, «zena» izateko haundia izan behar da. Beraz, txikiok (herrialde txikiok) «ziraun» izan beharretan gara. Zera esan nahi dut, galiziatarrena egin beharrean gara: galiziatar batek, lan-bide on bat nahi duanean, ez du berehala eskabide hori egiten. Lantegian sartu, eskaintzen zaion zereginerako, baiña barna sartu, izaten da bere jokera. Gero, egunoro eta mifuturik galdu bage, berak nahi duana lortzen saiatuko da. Eta gehienetan nahi hori lortzen du. Horrek esan nahi du, arraiñak harrapatzeko ibaian sartzea dala egokiena eta ez bazterretik saietzea.

Arlo hau, idatzaldi askotarako gaia izango genduke, baiña gaurko hau beste hari batetik hartu dut. Londrestik heldu zaigun berri bat ondo aztertzen baldin badugu, egia garratz bat agertzen zaigu: Europa Batu horretan, burrukarako hazia oraingoxe ereina dagoala. Hazi hori, hizkuntza auzia da. Zein hizkera izan behar ote duen nagusi alkar-kunde hortarako hartu-emanetan. Eta jakina, frantsesek ohituak dituku harako. «frantsesegizue mun-

du guztiak bezela» esaten eta beren hizkera munduko onena dala uste izaten. Ageri denez, inglesak ezteute jasango holakorik, ez baitira ohituak gu bezela, esan dugun hori edo beste «girstiñoz mintza zaiteze» aditzen. Eta ezten bat sartu baleioen bezela jaiki dire Pospidouk beljekar periodista bati «frantsesegizue» esan dionean.

Hauzi hau, Frantzia ta Ingalterran artekoa bakarrik balitz, konponkizun zuhur bat legoke: gaeldarren hizkera erabili. Erresuma bi horien lehena (gehien bat behintzat) gaeldarra izan baitzan. Horrela balitz, zapalduak diren bretoiñak eta baztertuak dagoan gaeltarrak berehala batasuna egingo lukee.

Baiña hauzi hontan mahaiko asko dira. Alemaniarrak esanen dute beren hitza, eta indartsua noski. Eta italiarrek eta flamandarrek... Hauentzat, Europa Berrian frantsesegizue egin beharra, zinean maiz agertzen zaigun zera bezela izango litzake: espetxe bateko bahituak, neke larriz eta aldi luzean sator-bideak egin ondoren, zaindarien edo nagusiaren gelara ateratzea.

Beraz, beste konponkizun bat behar du hauzi honek. Baiña zein bide izanen da guztiak alkartu ahal izango dituna edota hortarako egokiena? Europa Berri hortako herrikide haundi baten hizkera, inola ere ez. Hortxe izango bailitzake nor-gehiagoko gaizto baten sorrera. Beraz esperantoa hartzea izan liteke beste bide bat. Baiña alkatere hori, saleroste arloan bakarrik izango ez bada edota herrien arteko benetako alkartasun izango baldin bada, hizkera auzun batez ezin daiteke baliu. Alkarren arteko har-eman bizi ta bizkor baterako, esperantoa nahiz beste edozein hizkera auzun, adigallu ziztrin izango genduke. Beraz, beste bide bat behar.

Barka egidazue, umore gehiegi nabaritzen badautazue Baiña gai hontaz pentsatzean, ustekizun hontan indartu naiz: geuk euskaldunok dugula hauzi galzto hori garbitzeko giltza ta bidea. Zeuskeraz ez dugu ba Europa zaharreko hizkera bakarra? Indoeuropar eta geroagokoan uriolan itto bagerik gelditu zaigun europar azterrena? Beraz eskeiñi daiegun Europa Berriko herriei, ego-

EUSKAL MITOLOGIA

AMA - LURRA

«Nik ere hilen induket sorterri neurea, urde zikinen ohantza ez hendin izan».

(G. Aresti)

Euskaldun izatearen funtsa hiru alderdi berezitan zatitua zela erakusten nuen lenengoan. Hizkuntza eta izateari zegozkien alderdiak aztertutik ditut, eta egun sorleku edo lurrari ekingo diot. Hontarako «ama-lurraren» mitoari ardazturik ibiliko naiz.

Mitoa, hitzak duen gehigarrian edo eraskinean datza. Eraskinarene bidez mitoaren etena eta hausia gertatzen da. Hitzak ba du berez funtsik, baina beste hitz bati erantsirik dabilenean bere esanahi jatorria gal-bide da. «Adjektiboak» hitza aberastu egiten du, baina sarrienik aberastasun hori gehigizkoa du, eta agian berezko esanahia estali egiten du.

«Lurra» gauza bat da eta «ama-lurra» bestea. Geure lurrari «ama-lurra» deitzean mitotik genbiltzake, agian. Lurra «ama» eraskina du, eta bere zentzun jatorrari oztupo egiten dio.

Lurraren amatzak honek sexual alorrera garamazki, eta behar bada interesgarri litzake hortik jotzea, baina gaurkoan, amatzak hori eraskin soil bezela ikuspegitik dugu, Beraz, goazen eraskin eta gehigarriak alde batera utzirik, lurra zer den esatera.

Lurra abstraktoki harturik, fisikako elementu edo osagarri bat da. Baina lur konkretuari so egiten ba diogu, bereizkunder betetarik dakusagu. Erresuma bakoitzak bere lur berezia du. Eta euskal lurra bi-ziro nabarmentzen da beste lurretatik.

Berezko tankera bat ematen dio lurra, gizonari, eta gizonak ere bere gisara tajutu eta moldatu egiten du lurra. Dialektika soil dugu hau. Gizonak eta lurra duen ha-

rremana LANEAN finkatzen da batetik. Noski, gizonak badu lurrarekiko, lanetik at, beste harremanik ere; hain zuzen ere kultura, erlijio eta beste arloetan finkatzen dan harremana. Baina hau denak gauza jakinak ditugunez gero, lanean osatzen den harremanari ekinen diot.

Artzaiak harreman bereziak ditu lurrarekin, eta halaber diot nekazariari buruz ere. Gizaldien zehar hau izan dira euskaldunen jardunak. Euskal Herriaren ekonomia habe hauen gain jasoa zen. Egun ere, batez ere, baserriak axola handia du geure ekonomiar buruz. Baina XIX garren mendez gero Euskal Herria, industriaren abiada azkarraren atzetik doa. Gure gaurko euskal gizartea industrial da batetik. Argi ditzagun bada Euskal Herrian gertatu den aldaketa honen kausa eta ondorioak.

1.—Euskal lurra, lur industrial da. Euskal Herriaren zehar uxar soziologiko bat egiten badugu, fite eta klarki jabetuko gara honetaz: Euskal Herria industri bizikieran tinko finkatua dagoela. Lehen aditxerat eman ditudan lurraren alderdia ahaztu gabe (alderdi Kulturala, erlijioari dagokion alderdia e.a.), ene aburuz lurrak jardutean politiko eta ekonomiko begiradaz arduratu behar dugu. Euskal Herria lantoki handi bat bezela begira daiteke. Hau egia deritzat egungo eta betiko lurrak, zeren betidanik gizonak lur konkretu bat izan dute lantoki. Eta agian lan erak eta ekonomi arreak aldatzean, lantoki den lur hori ere aldatu joan da. Gaurko euskal lurra, industri lurra bilakatu zaiku. Nekazariak berak ere industrializatze bide doa.

2.—Euskaldunok lurrekin ditugun harremanak ere aldatu egin dira. Lan oro kulturagintza bat dugu, kultur hitza bere zentzunik zabalean hartzen badugu. Lurrekiko harremanak, kultura harremanak lirateke beraz. Eta ekonomi egitura berezi bati, kultura berezi edo berezko bat dagokio. Beraz, egungo Euskal Herriari eta bere gizarte berriari, kultur berri bat dagokio. Agian, sarriegi «lurrezko» edo nekazari bizikerari legokion kultur bat osatu nahiz gabilta, baina oker gingoazke bide hortatik, zeren gaurko Euskal Herri honek industri edo tekniko kultur bat behar du. Lurreko kulturak berarekin zekarren halako sinbolismo edo irudimen egoki bat. Irudimen hori olerkian eta hizkuntzan inurritutzen zen. Orixe, Lizardi eta beren belaunaldiko poetek lurrezko Euskal Herri bat aditxerat ematen zuten. Bada

egun, beste zenbait olerkari: Aresti, Lasa, Azurmendi e.a., gure egungo Euskal Herri hau egokiago eta jatorrago ausnartzen duenik. Euskal Herriko lurra harri, zemento eta porlandi bilakatu da.

3.—Euskal lurra aldatu egin dugu, eta euskal lurra aldatu egin gaitu. U.S.A.-ko Hippiak lurraren liluraz kutsatuak dira, Balizko ametsaren urratsari jarraituaz, lurraren bila joan dira; heuren hirietako aide eta giro kirastua eta kutsatua ahaztu nahiz, soro eta baso ospeletara doaz. Industri eta konsumozko gizarteari uko eginaz, lurrari egiten diote so. Ez da gaurko Euskal Herria gisa hontarako mugimendurik nabari, baina horrelako kupidarik bagendu ere, alferrik gingoazke gure aintzinako lur galduen bila. Euskal lurra aldatu da eta berarekin eta beraz gu geurok ere aldatu egin gara.

Egoera honek ez dit tristura larriak ematen, kondairak bere pajsaje azkarra darama eta alferrikakoa deritzat bere presari nere astiro eta patxaraz aurre egitea.

Lurrari «ama» hotsegitean badi-rudi aintzinako lurrak maite mindurik garel. «Euskal lurrean» jaioa dena da, euskalduna» esatean, ez ote gabilta gero lurraren mitoa galdutak? Ba dirudi Euskal lurra amasabel handi bat dela, eta handi-ki jaitzen direla euskaldunak. Lurretik erretzen ote gara ba euskaldunok, ontoen eta tipulen antzera? Ez, euskaldunok geuron bortzak eta lanez «jaio» eta osatzen gara.

Euskaldunok aurretik joko dugu, zut sentitzen garen. Lurraren amatzak segurantz bat ematen dauku, eta lakat zaiku lurraren altzo epel eta xamurra. Lur berri bat osatu behar dugu, Euskal Herri baten gai izanen dena.

Euskaldun nor? Galdera honen erantzuna idazlan bakarra izanik, hiru partetan partitua eta berezia eman dut, bidezko deritzat hiru zati edo ikuspen hauen sintesia, orain, finean ematea.

Gizonak bere lanez izadia tanke-ratu, moldatu eta aldatu egiten du. Lan hori «hitz» bat da, kultura ekin-tza bat. Euskal kultura langilearen ekin-tza bat da. Euskal Herria euskal langileria da. Ez, ez da euskaldun hemen jaio den guztia ezta ere euskara duan guztia. Herria da euskaldun izatearen neurri eta muga. Herri izanik, herriarekin eta erriarentzat lan egiten duena da euskaldun. EUSKAL HERRIKO LANTOKIAN ETA LURREAN, HERRIGIN-TZA «HITZ» EGITEN DUENA DA EUSKALDUNA.

Luis Haranburu Altuna

Euskara berriz ere morroin

Larunbat batetan etxera etorri nintzan (Burgoesen nait nago soldadu) eta mahain gaineen xartel bat aurkitu nuen. Xartela liburu baten anonzio bat zen, alegia, «Viejas canciones donostiaras. Donostiako kantu zarrak» liburuarena. Liburua nahi nuelakotz, xartela bete eta Donostiara igorri nuen. Hurrengo larunbatean etxean nukan liburua: lodi, handi, ederki argitaraturik, BAINA ERDARA HUTSEZ.

Hori bai faltzeria (klarki esan dezagun): xartelean liburuaren elebiko ageri, eta izanez erdara hutsuz (kantuen letrak ezik, jakina)!

Hemen ez dut liburuaren balioa ukituko. Bidean: liburuaren kantu zaharren bilduma eder bat da. Hemen besterik da: aspaldidaniko joera arbuagarri batez ari naiz, alegia, euskara morroin izateaz.

Euskal Herriaren berpizkundearen hasi zelarik, erdaraz egiten ziren goi mailetako gauza guztiak, eta hori ezin bestez behar bada. Hala egin bait dute beste herriek beren berpizkundearen hasieran (exemplo bat emateko: txekoen lehen kondaira alemanez idatzi zen). Geuri euskaldunoi dagokigunez, horra hor S. Harana, Azkue, Urkijo, Barandiaran, Arantzadi, Gavel, Lafitte eta abarren jakintza liburuak eta artikuluak, gehienak erdara hutsuz. Paradoxa badateke ere erdarazko honenbeste liburu eta artikuluaren aber-tzaletasuna edoski dugu.

Baina, bistan da, garai hori iraganik da. Joera horren jarraitzaileek non bizi diren ere ez dakite. Ez, ez dakite erdal idazle hutsok, ez eta erdara hutsuzko «Enciclopedia» horiek, aldizkari horiek ere ez...

Euskal Herriko hizkuntza nagusia euskara izan behar da oinharritzko puntu honetan ia denok ados gartekela uste dut. Orain, Euskal Herriko seme askok ez daki euskaraz. Baina hori ez dugu aldatuko, baldin eta euskarak morroin jarraitzen badu, gaztelania eta frantsesaren morroin zintzo.

enore hontan, noski, alde guztietatik (kultura, folklore —«folklore-keria» hitza ez zait lakat—) burrukatu behar da, nork bere ingurune edo zirkunstantziak kontutan hartu behar ditu, giroak ez bait du eskatzen ekin-tza bera Tafallan, Ainhoan eta Ondarrun, eman dezagun. Baina gauza bat ahan-tzi gabe, alegia, euskararekiko zaletasuna euskararen behararekin etorri ohi dela maiz.

Behin aipatu nituen S. Aranaren hitzak eta berriro egiten dut: «Egizue euskara beharrezko; horrela euskaraz ez dakienak ikasteko akulua sentituko du, eta euskaraz dakienak arrazoiagarri edirenen du euskaraz egitea».

Eta zuri, jaun argitaratzaile horri: Daskonagerre eta Etxeberri Ziburukoaren liburu bana argitara eman dituzu. Oraino euskal literatura zahararen parte handiena (Leizarraga, Etxeberri Sarako, Duvoisin, Haraneder, eta abar) zenbait bibliofiloren eskuetan (?) dago. Eman ezazu argitara, otoi. Oker ez banago, honen zain dago euskal gazteria, horrenbeste urritu zaigun euskaltasuna piztu nahiz.

Daniel Hibargoitiko

7ERUKO ARGIA

Zuzenadaria:

MIREN JONE AZURZA

ARISTEGIETA

Nafarroa-Kantauri eta Aragoi-ko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º Burlada-Pamplona).

Donostian: Okendo, 22

Tel. 42.66.66

ARPEDE SARIA:

Barruan	250 pezeta
Korreo batasunetako errietan	300 pezeta
Atzerrietako beste errietan	320 pezeta
Aidez	Aurrez gal-detu

Salmetan (ale bakoitza)	6 pezeta
-------------------------	----------

Liejako irrintzia: "frantsesari eutsi"

Pompidou, Frantziako Lehendakaria, hizkuntza arazoa aldizkariaren orrialde magusietara ateratzen du. "Frantsesaren gataska libratzeko ordua dugu orain". "Gure hizkuntza atzeraka baldin ba goaz, azpiratuak geldituko gera, zailtzarrik gabe".

Errepublikako Lehendakariak, Liejara egin duen agerraldian, esanak dira gudateko dehiadar diruditen hitz larri horiek.

Nabarmenak diren zenbait alde agertzen du gertakari bizi honek. Frantziaren eta Alemaniaren arteko "dirutza hauzia", minduenik dagoen unean berean, Pompidouk frantsesak jasan lezakean atzerapena aldarrikatzen hasten da. Zein du, bada, hain arerio bortitza? Merkatu Komunean, Bretona Handia sar baledi, ingelesak zokora eta bazter omen lezake "Europak europatarra izaten jarraitzeko premiazkoa" duen frantses hizkuntza dizitratu eta dotorea.

Baiñan, ez ahal da gauza berran bitxia, Heath-Pompidou-ren "solas europazaleak" hain frutu handiz burutu omen diren geroz, bereala, eta segidan Frantziak honelako irrintzia Walonian botatzea? Ez ote dabil gero, De Gaulle jarraitzailea, Belgikako frantsesdunen laguntza billa, inglesarenganako arriskua eta ezaztapena hain bizkarrera jaurtitzeko? "Troiaiko zaldi" engañagarri horren sabelean, amerikano kapitalak ezezik, beste inperialismo beldurgarri bat era izkuta daitekeela, dirudienez, oraino ez bide dira frantses europazale sutsuak jabetu.

Halaz eta guziz ere, gure aldeetik "frantsesaren aldeko deia" honetan, zenbait zantzu ba dantzagü, gure iparraldeko auzoek antzeman ere ez bide dituztenak.

Trouw, holandako egunkariak, "Kulturazko inperialismoa" finkatu nahi duela, egotzi dio Pompidouri, frantsesaren jaurgoa European zehar eratzeki nahi izatearekin.

Egia esan, nik neronek ere, "hizkuntza hauzi" honetan, kulturarekiko eta herri bizitzako arazoa baiño gehiago ikusi dut. Estaduen arteko borrokaren eta lehiaren aieru nabarmen bat. Ager dezagun zergatik.

"Frantzia, munduko erresumen artean zerbait baldin bada, gure hizkuntzaren bitartez aitzatu geraldak, izan da". Ez ahal da konturatzen, Pompidou jauna, aitormen horrekin, beste mende batetako handitasunak gogorazten ari dela, eta —esan gabe—, berak agertzen duela garbi Frantziaren dizdira itzaltzera heldu dela, eta berek, frantsesek (iaioak bait dira hontan) ba dutela hitza, "passeisme", jokabide atzerakoi hori izendatzeko?

Gauregun European —Alemanian, adibidez—, inglesa ikasi nahiago baldin bada, zergatik ez du Frantziak zintzoki azterkatzen nun daztan frantsesaren desbaliatzea? Andre Fontaine, ohi duen leialtasunez, urratzen du autokritikaren hildoa: "Baldin ez bada frantsesa hizkuntza on, mendearen prenuetara egokituriko hizkuntza, idortzera ez doan hizkuntza, baliakutzen, ez dezakegu inglesaren alde uztaile". Idazle berak dio, frantsesak ez be-

zalako ahala dutela ingles-sajonek hitz berri egokiak asmatzeko. Baiña ez du esaten nere ustez gauzarik printzipalena. Rusoek "sputnik" asmatu zutela, premiak eta beharrak eragiñik. Amerikanoek "jet" asmatu dutela, horrelako "egazkin berriari" izena ematera beharturik arkitu zirelako.

Frantziak, XX mendeko bigarren ahdian, jaun izan nahi du. Eta terleri zintzoenak ere lilluratzan ditu, oraindik, Atenasen oroitzenak. "Eriomako inperialismoa ez ahal zen bada, Atenas suntsituz geroz, helinizatu?".

Horrelako pentsakeraren aztarnaren bat ez ahal da ageri Pompidou beraren esanean: "Apport précieux et irremplacable".

Eta bere argudioaren azkentzeko eta burutzeko, hain atxikimendu osoa diogun egia aitortu digu: "L'avenir de l'Europe n'est pas dans l'uniformisation des peuples qui la composent. Sa richesse sera faite de la diversité de ses composantes [...] et de la sauvegarde des différentes cultures".

Baiña makurrena hau da. Egia hori, Frantziak bere baitara eraman behar duela; bere barnean dadukala kulturen aberastasuna eta herri hizkuntzen balio prelatuena. Hori guzia, ordea Frantzia Estaduak zapatua daduka eta egia den hori, Estaduaren zerbizari bihurtu nahi du, beste errasmetan bere influentzia gorde dezan.

Ba ahal da, egia emankor bat ideologia zapatzaila bihurturik ikusteko, esenplu argiagorik?

Gurutx Ansoia

TXEKOTAR ALDERDI KOMUNISTAREN XIV BATZAR NAGUSIA

Milla federatzireun ogeitabatgarren urteko maiatzaren 14tik 16ra bitartean, orain berrogei ta amar urte beraz, Txekotar Alderdi Komunista sortu zuten, Sozial-Demokrata-Alderdiaren adar batetik.

Alako gertakizun baten berrogei ta amargaren urteburua jaiera bereziz ospatzekoa dala-ta, Alderdi omonista Batzar Nagusia bildu da joan dan maiatzaren 25'an, Praga-tik ifarraldera dauden Fucik'eko parkeetan Batzar Nagusi onek, XV bear zukean; baiñan XIV deitu bearko diogu, ofizialki omartu nai izan ez dutelako 1968'garrengo udarra lamaratsu artan, erasoetan eta isik'a, egin zuten ura.

An bildu dira Txeko Erriaren "kontra-erreboluzioa" azpiratzeko beren laguntza eman zuten Varsovia Ituneko bost buruzagiak. An agertuta nunbait, guziek senide dirala eta elkarrri laguntzen dituela aditzera eman nai zuten. Txekotarrak ordea, ongi jabeturik jarraitzen dute egin zieten zampaketa eta azpiratzeaz, naiz ta batzuk dialektika joku guztiki erabilli bestela dala esateko.

Husak'ek berriro ere esker oneko itzak eskeini zizkion URRS'i. Eta txekotarrak berriro ere ikaraz jasan bearra izan dute Breznev'en dotriña azpiratzailea, "erri-jabetasun mugatuarena" alegia. Eta danek dakite zer dan dalako "erri-jabetasun mugatua": "sozialista txartela erantsi dioten sozial-inperialkeria eta sozial-fascistakeria" txinoen itzekin esanda.

Gaifontzean, ez da izan herri aundirik. Aldaketa batzuk erabaki dira ekonomia eta politika alorrean, naiz erri barrura begira, naiz atzerrietara. Itz batez esateko, normalizazio bidea artu dute. Idazten ari naizen unetean, Novotny, Alderdian artuko ote duten zurrumurruak dabiliz.

—oOo—

Bidezkoa dan bezala, egoera onek asarre giroa sortu du naiz txekotarren artean naiz beste errietan. Izan ere "Espirituaren Bifra" baita angoa, Aragon'ek esan duan bezala. Baiñan gauzak nola zijoazen aztertuz gero, esatea ere gogor-gogorra egiten bazaigu ere, alako amaiera zegokion Txeko-Erriari, bere egoera eta inguruko interesak ikusita gero.

Txeko-Erriaren egoera, duen geopolitikak erabakitzen du geienbat: munduko bi sistema indartsuenak tartean artua daukate-ta. Or biltzen baitira bi sistema oien militar indarrak: Atlantiko Itunekoak eta Varsoviakoak. Eta gainera lurralde oien ingurutik bilduta daude produzioko, sal-erosketako eta eraman-ekarriko indarrak aundienak.

Txekoslovakia "sozialismo giza-tiar" baten bidetik jokatu nai zuan, bere errigintzan eta atzerriekiko

artuemanetan. Mosku'koen iritzia, ordea, orrelako bideari jarraitzea, marxismo-leninismoa baztertu eta sartaldeko sozial-demokrazia artzea zan. Eta orlik ibiltzen utzi ezker, ezer gutxi bear zuen Mosku'ren eskutik iges egiteko.

Orrelakorik baiñan, ezin eraman zezaketen ez Mosku'k eta ez agintean dauden beste Alderdi Komunistek, duten ekilibrioa eta "status quo" delakoa pikutara joan etzitezen. Txeko Erriari bere bidetik uztea, "Troia'ko zaldia" etxe barruan sartzea zan; eta Lenin'ek dion bezala "erreboluzioa, defenditzen dan neurri berean baloratzen da". Mosku defentsarako gogor zegoen; Praga'ko XIV Batzar Nagusian orixe bir-esan du Breznev'ek: "Inork ez du aldenduko Txekoslovakia sozialista barrutitik".

Orregaitik, agintean zeuden komunista alderdiak kontuan artuta, ezin bestekoa zan Varsovia Ituneko indarrek Txeko Erriari erasotzea. Agintea eskuratu ez duten Kominista Alderdiak, inbasio onen aurka altxa ziran; baiñan joka-lege au ere, derrigorrezkoa zitzairen beren politika estrategia aurrera ateratzeko sartaldean.

—oOo—

Baiñan Alderdia ezin zitekean bere jokabidea aztertu gabe gelditu, egindako erruak kritikatu gabe. Txeko Alderdi Komunistako burukide dan Vilem NOVY'k, joan dan maiatzeko "Temps Nouveaux" aldizkarian egin duan idaz-lan batean, egindako okerreri iturburu bezala bi erru aukeratu zituen: "sozialismoa erabakiz gero gauzak berez konpontzen dirala uste izatea batetik eta Txeko Erri sozialistan klase bururak bukatu zirela pentsatzea, bestetik.

Teori oker auen zabalkundeak Alderdiaren buruzagitza moteldu eta "eskubiratzeko gaitza" sortu du. Orregatik —dio Novy'k— alderdi berritu baten gidaritzapean, Txeko Erria sozialismo "eraginkor" bateruntz zuzentzea lenbaitlen egiteko gauza da.

"Sozialismo ASIATIKUA" pozik dago. Txekoslovakia etorri da bere onera. Baiñan Txekotar gizakiak dituzten arazoak erantzunik gabe jarraitzen dute eta eskatzen duten askatasuna berriro lurperatu diote. Txeko-Erria ezin ean gertatzen da, isillean sufritu bearrean. Eta etorkizuna illuna ikusten dutelarik, Dante'rena diote: "Lasciate ogni speranza voi che'ntrate...". Esperantzarik ez izan sisteman sartu zeratenok...

Baiñan "etengabeko biolentzia" erabilli bearrak ere bere ondorenak ekartzen ditu: lan egiterakoan ardurarik eza, produzioa gutxitzea, txirotasuna eta erdipurdiko intelektualak sortzea.

J. Artola

zure mahaian bi etekin bereziak

AITOR

Oliondoren olio utsak

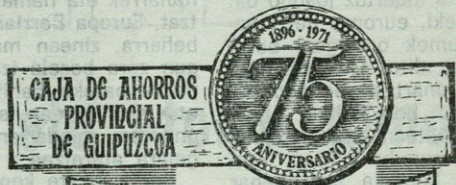
natacha

BITAMINADUN MARGARINA FINA

INGRANASA etekiñak etxe bat bakarrean ez dira falta. Lehen gai berezienez egiñak, berak duten min fin, biguntasun eta bitaminazko aberastasunak, mahai onaren janariak egin dituzte.

Elaborados por
ingranasa
Pamplona

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak, 75 urte betetean, orain arte bezala, gure Probintziaren alde lan egiten jarraituko duala adierazten die Gipuzkoar guztiei.

arístegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK,
PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR.
GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIK.

ERAKUSTOKIA:
FUENTERRABIA, 19- URRUT. 411459
DONOSTIA

FOTO MOISES

San Juan-suak, noiztikoz?

—Sanjuan-suak noiztikozak dira gure artean?

—San Juan bera baño millaka urte leenagokoak.

San Juan jaio baño millaka urte leenago bizi zan euskalduna gure lur aietan; eta bere erlijio-saioetan, eguzkiaren gora-beerak aztertzen eta ospatzen zituan; eta gora-beera oietan bat, Ekainak ziran; ots! eguzkiak bere ezker-eskubirako ibillian irixten zituan azken-mugak: Solstizioak: urteak dituan egunik luzeenak eta laburrenak, alegia: Ekainak.

Ebanjelioko San Juan, ba dakigu orain bi milla urtekoa dana. Bañan egiten zaizkion "suak", millaka urte leenago ere egiten ziran Euskalerrian.

—Zenbat milla?

—Zortzi-amar bat milla urte. Ori da esan nai deguna.

—oOo—

"Suak" Ekainetako rito bat dira, euskaldunak Ekainetan goratzen zuten, San Juan'ez besteko Norbait' eskeinitako rito sagaratua.

Etzan, ordea, rito bakarra; beste rito geiago ere eskeintzen zitzaizkion; eta beste oietan bat, Ura. Suz eta urez ospatzen zuten gure arbaso zaar aiek Ekain-jai ori.

Gaur oraindik ere, olaxe, suz eta urez ospatzen degu; bañan Ekain-pean guk ospatzen deguna, aiek ez beste zer bat da: San Juan'en Jaiotza.

—oOo—

ito oiek, beren asieran, "garbitasun-ritoak", bedeinkapen-ritoak ziran. Gizonak lurraren gañean beti

ere bere burua ta bere gauzak "loit-uak", zikinduak ikusten ditu. Eta loi ori kentzeko, zenbait rito asmatu izan du aspaldi-aspaldidanik: dala, zenbait iturritako uretan garbitu bat artzea, dala zenbait egunez, belazeetan goizeko intzetan oiñutsik ibilli bat egitea; dala, suari bera ta bere gauzak ganaduak-eta erakustea; dala, su-gaiñetik jauzi bat, salto bat egitea...

Gaur San Juan'etako Ekainean —diot— orain millaka urteko rito berak erabiltzen ditugu, naiz-ta beste esan-nai batekin; azal bera mami berri batekin: Sanjuan-mamiarekin.

Bañan ori bai: orain bi edo iru milla urte ere olako mami-berritze bat gertatu zitzaion rito oieri. Ikus-tagun.

Euskalduna, Ekain-jai oiek sortu zituanean, artzai zan. (Artzai-kultuari dagokio, eguzkira ta izarretara begira bizi izatea). Bañan euskalduna, orain bi-iru milla urte, artzai-kulturatik nekazari-kulturara igaro zanean, Ekain-jai oiek mami berri bat artu zuten leengo beren azal zaararen barruan.

Gaur Sanjuan-suak egiten diran lekuetan, suarekin ez gorputzak bakarrik, baita soroak ere "bedeinkatzen" dira.

Soroak, ordea, ez dira artzai-gauzak, nekazari-gauzak baizik. Zenbait lekutan, Sanjuan-zaleak, lasto-bala bat Sanjuan-sutan piztuta, bala eskuan dantzatuaz, soro-inguruetan ibilli oi dira oiuka:

San Juan dela, San Juan!
Gure goiko soruan
sorgin-begia galdu da!
Galdu bada, gal bedi!
Inoiz agertu ez baledi.

Itz oiek, nekazari-kulturako itzak dira. Soroa, alegia... eta sorgiñak.

Gauza jakina da, gure asabaen garaian zerbait oker aundi gertatzen zanean, "sorgiñen begizkoak" egin zuala esan oi zuteza. Zala uzta txar bat, zala soroetako gorriña, zala arri-jasa, zala edozein ekaitz, sorgiñen baten begizkoak egiña zala uste izaten zuten.

Dana dala, artzai-garaian —millaka ta millaka urtetan— gizonaren eta ganaduen garbiketarako ziran ritoak, gero beste mami berri bat artu zuten: nekazari-mamia: soroak bedeinkatzea. Orain, berriaz, beste mami bat: Sanjuan-mami.

—oOo—

Bañan beti ere, zala pertsonen eta abereen garbitasunerako, zala soroak gaizkiñen kontra "bedeinkatzeko", Ekainetako suak, orain zotzi-amar milla urte sortuak ditugu. Lendabizi, pertson eta ganaduen garbiketa-ritutarako; gero, soroen bedeinkapenerako... eta gaur San Juan Bataiatzallearen Jaiotza ospatzeko.

Lekuona'tar Manuel'ek

GAZTE-LEKU

Andoaindarrontzat gauza jakina da talde jator honen bizitza, ahin berria izan arren, bere bultzada sintitu da herrin, zenbait gauzetan eta ez nolana-hikoa.

Ikus dezagun nola sortu zen, zer helburu ditugun, gaurko egoera eta etorkizuneko.

Aspalditik zetorren gaztetxoaren artean klub bat edo horrelako zerbait egiteko asmoa. Aurreko urtean egin zen saiatze bat, hori lortzeko Bilera batzuek eginak izan ziren, eta ekintza batzuek planteatu ere.

Bainan gertatu zen, fraileak, mojak eta beste erakunde batzuek nahi zutela babestu eta kontrolatu, ha batez ere etzuten onartu gazteek.

Aurtengo kursoaren hasierakin hasi ziren «La Salle» ikastetxeko gazteak herriko gazteriaren egoera eta arazoetaz arduratzen eta azterketa bat egin ondoren ikusi zuten herriko gazteria jaietan kanpora irtetzen zela dantza eta beste jolasetara. Honek ekartzen zituen ondorioak ez ziren oso deigarriak, alde batetik gazteen arteko giro falta, eta harremanik ez izatea elkarren artean, eta honek, ikusten dugunez indibidualkeria ekartzen digu.

Arazo honi, erantzun bat ematearren erabaki zuten klub hau sortzea. Helburu hau lortzeko bilera batzuek egin ziren, zenbait gazteen artean, eta parte hartu zuten baita ere ofizialiko 3-gn. kursokoak eta Berrizpeko 5-garangoak besteen artean. Hauek propositu zuten estudio bukaerako ibilaldia egiteko dirua

biltzarren dantza hori bera jartzea eta honela talde guzientzat ondo zetorren. Era hontara delako ibilaldi hortarako % 60 hartzea eta gainantzekoa klubarentzat.

Honela hasi zen eta ondoren gazte eta fraile batzuek planteatu zuten Gazte-Leku ez zuela izan behar dantza toki soila. Baizik eta gazteari gizon bezala erantzuna eman behar ziola, bai heziketan, eta baita ere responsabilitzatean bultzatuaz. Hortarako sortu ziren hiru talde: kultural taldea, jolas taldea eta kirol taldea.

Aurten egin dire ibilaldi batzuek, nahiko interesgarriak, eta baita izan dire itzaldi batzuk. Kirol aldetik, ezaguna da egiten den futbol txapelketa.

Aurrerantz ba ditugu nahiko asmo, batez ere heziketa aldetik eta hortarako programa zabal bat osatzen ari gera: gure kondaira, gizarte eta erlijio arazoak etab.

Gaur egun Gazte-Lekun kontradikzio bat sortu zaigu, alde batetik, gazte hezitze osoaren serbitzuan egon behar luke eta bestetik aitatutako ibilaldiak egiteko, dirua ateratzeko medio huts zebala.

Zer da garrantziena gaztearentzat, herriarentzat? Nora goaz diruaren atzean hezitako gazteriarekin?

Eta kontradikzio honen barruan, alegia helburu eta realitate eskas honengan erabaki bat hartzerakoan, indarra eta medioak dituenak dadukate azken hitza.

Gazte-Lekuko Kotzonek

ANDOAIN

Herrigintza - Herrietxea

Bai herrigintza, herria egin, herria osatu, herriari erantzun, beraren serbitzuan egon, egun eta biarkoari batez ere, aurpegia eman, hots etorkizuna.

Herriak premi eta behar zehatz batzuek ditu, honek ekintza baten eskabidea. Eskaera, sakona eta zabala; humanismo baten abiadura traketak, urrats beharrezkoak. Erroak bota behar lurrean eta sustraitu herrian. Euskalgintza, herrigintza, gizongintza etor dedin.

Bainan ohi bai, ez dezagun pentsa, Aitamentua benetako herrietxea denik. Hori ezinezkoa da beraren sorrera eta mugak ikusiaz. Arkitzen gera muga estu batzuen esian eta herrigintzak ahuleri herren arrastoa darama.

Egoera hontan Herri-etxea, zenbait interes personalakien plataforma bihurtzen da, hauek herriarenaren gainetik ipiñiaz.

Ala ere badira, muga estu hoiertarte lan egitea erabakitakoak eta herriaren beharren zama astuna beren sorbaldetan artu dutenak, lan zaila ixila eta gogorra gaurko egunerako. Geroak artuko emaitzak. Izan dugu herriaren alde jokatu duan gizon arduratsua, eta orain ere herriak badaki zeintzuek jokatzen duten bere alde.

Gaur Andoainek daukan problema garrantzietakoak hauek dira:

1.º Lantoki berrien sortzea. Ikusten dugunez biztanleen aldetik hazitze nabarmena izandu da, lehenagokoak gutxi zirela 1967-1970 urteen artean % 23 hazi da herria. Eta bestetik urte hoiertarte berdinean % 3 izan dira lantoki berrien hazitzea. Realitate latz honen joerak horrela segitzen badu, gure herri honi izugarritzko problemak sortuko zaizkio eta lo egiteko hiri hotz bat bihurtuko zaigu. Gaur egunez 1000 langile baino gehiago joaten dira bere lana beste herrietan uztera, honek dakarren problematika osoarekin.

2.º Herriarentzar urak ekarri eta argia ipiñi. Hontaz zerbait egin da. Ez da nahikoa etxeak egitea.

3.º Bigarren irakaskintzako Institutua.

4.º Plaza eta Eleiz ingurua urbanizatu.

5.º Kanposant edo hilerri berria egitea. Nun egokia? Baltzuketan? Behar alda hilerrik?

6.º Umeentzat jolastokiak.

7.º Guarderiak.

8.º Erretiratuentzat etxea.

9.º Anbulatorioa.

Tokiaren gaitik ezin dugu nahi gendituzken gaiak ikuitu, eta hoiertarte beste baterako utziko ditu.

Herriko serbitzioen azterketa, kultura eta jakintzan egoera.

Erlijosio komunitatea ikusi eta honen higituren arabera.

Taldeko Luzio eta Josuk

Etxekoandre... ENTZUN!

Zuen jantzi, soin eta abar, noiz bait garbitu bear dira, batez ere negu bukaeran.

Garbitasun hau hurik gabe edo lehorrean.

Tintorería «EDURKA»

Soroa-Etxea - ANDOAIN

ANDOAIN

José Luis Gorroño

TORNILLOTEGI MEIA

Leizaran Kalea

Urrutizkiña: 35 83 46

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Moleda metalezko langintza

METALEZKO ETA ALUMINIOZKO LANGINTZAK

ATE ETA LEHIOAK

ATE HANDI ETA BILTZEKO GALTZAIRUZKO PERTSIANAK

ELEKTRIKA INDARREZ IBILTZEKOAK

Urrutizkiña: 35 84 51

ANDOAIN (Gipuzkoa)

FERRO - CORTE

LANTEGIAK

ZOLDIAKETA ELEKTRIKOA TA BARRUTIKOA
EDOZEIN NEURRI TA ERATAKO BURNI GAIK

Urrutizkiña: 35 82 35

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Celulosas de Andoain, S. A.

Leizaran'go Bidean

Urrutizkiña: 35 81 21

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

ZASA

ELEKTRIKA GAIEN SALBENTA

Kale Nagusian, 42

Urrutizkiña: 35 81 56

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

ASTIGARRAGA

KRISELLUTEGIA

— Sukaldeko erredizak eta bainurakoak

— Konponketa eta ezarketa berriak

S. Pedro, 9

Urrutizkiña: 35 83 50

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Moleda, S. A.

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Urrutizkiñak: 35 81 26
35 82 07
35 85 36

ZUREZKO LANAK

Biltzen diran egurrezko pertsianak.

Tarima matxinbratuak - Piñu-tea - Piñu-frantzesak eta haritzekoak.

BARRUKO ETA KANPOKO APAINTZEKO ZURAK

Kanadako piñua.

Kanadako Tuiq.

Kaliforniako Sekuoia gorria.

Oregoiako piñua.

Norteko piñua.

Gaztaña, intxaur beltza, haritza, eta beste Asia eta

Afrikako zura batzuek. Legortutako zurak.

Arratibel Zerrategia

Pagua, haritza ta errediza
egintzako zurak. Lurrun
bidez legortutako zurak.

BAZKARDO BIDEAN

Urrutizkiña 358212

ANDOAIN

GOÑI-CENTRAL-SPAR URRUT.: 358136-358328
 ANDOAIN (Gipuzkoa eta Nafarroako)

ANDOAIN

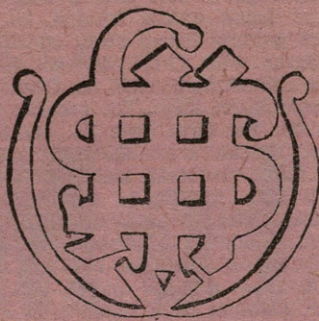
ARTILLE

MARGO GUZIETAKO ILLE EDO HARIAK
ARTILLEZKOA JANTZIAK

Eskola Kalea, 1

Urrutizkiña: 35 86 82

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Sastreria SOLANA

Kale Nagusia, 13

Urrut.: 35 83 52

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Irazusta Aizpak

DROGERIA

Kale Nagusia, 40

Urrut.: 35 86 23

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

JASOTZAILE-GINTZA

BAZKARDOKO

IBILTOKIA

Urrut.: 35 84 12

ANDOAIN

CROMADOS

«Santa Cruz»

Leizaran Kalean

Urrut.: 35 81 22

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

VICMA

Nazio barruan egiten diran berebillen salmenta.
Inguratu ezazu zure gogozkoena, eta ordaintzeko
erreztasun guztiekin.

VICMA-k eskeintza hobea ta merkeagoa egiten dizu.

ZURE KOTXE BERRIA VICMA-n erosi.

Sail hauek ditu:

Iradier Ardurallea.
Grua-serbitzua etengabekoa.
Olio-igurtzi osoa.
Berebillaren elektrika lanak.
MAPFRE Aseguru-Elkartea, hobeago
babestuaz eta merkeago.
Berebil garbiketa.

Juan Bta. Erro, 7

Urrut.: 35 85 16

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

PATXI IRULEGI

ORDUKABI - BITXITEGI

Agustin Leiza KALEA, 8

Urrutizkiña: 35 82 59

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Kraft

ZAITU ZURE
KOTXEA

"ORBERO" ETXEGINTZA
EDOZEIN ETXEGINZA

URRUTIZKIÑA: 58 4 38

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

LEIZARAN KALEA, 6

arratia

MENDIA

Mendik ez dabe oiñik eta beti dagoz toki berean geldirik, tinko ta muker izadiaren Egilleak jarri zituan bezela. Eta eurak geugana ez datozalarik geu gara eurakana joaten garenok uri ta erbarreneta-ko zalapartai bizkarra emonik; bako-ke akona, ikuspegi zabalak, lorik gabeko amets gozoak bein, eta beste bein garratzenak egiteko leku egokien billa.

Kontu andiz ibili gaitzezan bai-ña bideitxigorretan eta arkaizte- gietan bardin arri loken ganetik eta irris-tokietatik.

Udabarri onetan bere Bilboko mendizale batek bizia galdu dau Gorbea inguruetan, eta oitura onak galtzerik nai ezpadogu, gur- tutez barri bat zor deusagu men- diari.

Igarobarri diran larunbat-igandez bere, euri-lañozko egunetan gorriak eta baltzak ikui izan dituenak uga- ri izan dira Gorbearen inguruma- rietan.

Gure mendi au ezagutzen daua- narentzat sñeizgaitza bada bere emen dakartzet jazorikoa:

Gorako bide Arratia aldetik ar- tu, gau ta egun lainoepoko ekin-ean ibili eta Gorbea dan menditua ikusi barik... nora jo ebela uste dozu, irakurle? Orozko ta Baran- bio bitartean dan basetxe goi ba- tera.

Egun areitan laino, euri ta otza nagusitu ziralarik Gorbearan diran aterpeak leporaino bete xiran, eta itsumuska bideak urratu ezinik amorraña, arrankaria baiño bus- tiago eginik etxeratu ziranak be ez-ziran gitxi.

KUKUA

Txori lotsatia etorri bazan eto- rri, bizi da, bereak eta bost iku- sirik. Artulezko prakak oraindik ez dauz kendu gorputzetik, eta lo- gelatzat Bernagoitiko ta Betzuen- go labe zaarrak aukeratu ditu, berotzeko amalau urteko katua la- gun daualarik.

A. Landajuela

galdakano

ERIOITZA

Negu sarraiera geienak, gogorrak izaten dira leendik zerbait, atxaki- ren bat daukenezat eta urteetan goratuta aurkitzen diranantzat be, ta, ori dala bide ainbat izaten dira aldi ortan betiko agur egiten daus- kuena. Aurten, baiña, udabarria askoz eriotza gelago ikusten dugu- na da, erri ontan beintzat, sarri- tan ekusi ezdogun lakoa, orriaren urteera sarraiera baiño txarragoa dalako? edo, aurtengo udabarria busti-ago ta otza dalako? Ezakigu zergaitik baiña, ainbat izan dira Jaunak eroan dauskuzanak eta, ez za-zaarrak bakarrik baiña sasoi one- koak be euren artean. Orretara iza- nik Maiatzaren 21-gn. il zan Jayo'- tar Kepa berrogei ta bederatzi ur- tedun gozin euskeltzalea. Goyan Bego adizkide ona.

AUZO JAIK

Aurreko idazlantxu baten aitatzen genduan lez, asiak dira aurtengo Galdakano zabalaeko auzo-jaiak, Le- enengo Usansolo-koak izaten dira Maiatza bigarren igandean da, urren Beke-Labeaga-Altamira-Olabarri au- zunek ospatzen daben Jauna-ren Igokundea, inguru ortan esaten dan «Asentzio» dala-ta.

Orain urteak, ospe andiko jaiak izaten ziran Beke-ko Asentzioko baseleiza ondoko zelaian, da La- beaga-n be, egiten ziran jaiak, erri- ko Eresbatza, auspulariak, txistula- ri ta abar-en soñu alaiz dala ta beste jolas askokin eta, albo errie- tatik bertaratuten zan notintza ike- ragarriaz; baiña, aldi ontan, aspal- diz, geroago ta erkiñagoak dira jai orreek; batetik eginbear dabenan txindi laguntza urriagoa dalako erri- giroko jaientzat eta bestetik gazte askok naiago dabelako lizunkeriz betekoki jai-toki saratuetaan bata- bestean samatik dinlizka ibilli, au- zo-enperantzako dantza garbi alai- an jolastu baiño.

Alanda ze, leen esan dugunez, geroago ta mekelagoak, erkiñago- goak dira gure erriko baseleiza in- gurutuan egitan ziran dantzaketa eta jolas bikaiñak. Zenbat gogora- tuten gara leenagoko «Asentzio», Artetagan (San Anton txikerra), Elxalde eta leenago, Ganguren-go Mariñe donea (Santa Marina) dala- ta gaur Bizkaiko Aldundegi-en men- tegia aurkitzen dan Elorritxueta zelain egiten ziran «erromeri», alai garbiakin!, areik ba-ziran jolasketa osasungarriak bai soñentzat eta bai gogoarentzat be! Aldi artan, dana zan geure-geurea, txarago edo obeago, dana geurea, soñua, dan- tzak, geure izakera, dana geure gi- roa, atzeritik sartu yakuzan oitura berregarri ta kaltegarri bagako euz- ko giroa, baiña, bertoratu diranak euzkotu bearrian geuretar asko atzerri zalekeriz bete dira-ta-ortik datorkigu geure oitura garbi asko- ren eriotza, osakiak artu bearren gaizkiek artzen duguzalako sarritan.

TXORI ABESLARIK

Iragarrita aurretik egon zan lez, Maiatzaren 23-gn. ospatu zan txori abeslarien bederatzi-garren lelake- ta. Tamalez eguraldiak ez eben la- rregi lagundu baiña, ori ta guztibe ainbat txori aurkeztu ebesan da, bertaratu zan notintza be ez zan izan makala, Zetan esan bez, be- tilez ondo gertuta egon zala jai ori.

Basa-jaun

mondragoe

«1971 garren urteko Ekainaren 20 an «HAURREN EGUNA» ospatze- ko asmoa dugu. Horretarako Eus- kal Herri guztitik Dantzari txiki eta Txistulari txiki, talde asko bil- tzen ari gara.

1.500en bat haur izango dira gu- re artera etorriko diranak euskal jantziak eta beren musika eta dan- tzetarako soinugailuekin danak.

Dantza, kalejira, abesti eta abar izango ditugu, Jaialdi zoragarria, noski, bai txikientzat eta baita haundientzat ere.

Baina problema bat dakarkigu jende-biltze honek: Nunjango du- te haur guzti hoiek? Horregatik, mondragoe-tarren bihotz zabaltasu- nari dei egin beharrean gagoz.

Hauxe izango litzake atseginena: Familia bakoitzak bi edo hiru ume hartu ditzala bere mahaian. Eta honela batean konponduko lirake antolatzaileen diru arazoa eta be- ste buruasteak.

Idea hau ondo hartuko duzuela uste dugu eta Mondragoe-ko fami- liak prest egongo dirala ume hauei beren etxeanbaskaltzera dei-egiteko.

Nahi badezute egun ortan ume dantzariak euki zuen mahaian baz- kaetzeko, esan zuen izeña, zuzen- bidea, eta zenbat ume nahi dezu- ten.

Arrasateko herriari dei bat egi- ten diogu egun horretarako: He- rriko umeak euskal jantzig apain- duta kalera irten dezatela (albada behintzat).

DANOK, J.D.-ko Euskal Ja- kintza Taldea.

azpeitia

MAGDALENKO ELIZA

«Neska zaharrak joaten dira Madalenara, Madalenara Santiari eskatzera... e.a.».

Aspaldiko kanta zaharra, haurre- tan ikasitakoa eta gure herrian ertz batean dagoen elizatzat baten ize- na.

Elizatzat honek historia haundia

du eta hori, eleizatxo honen atari- ko hormei begiratura ikus dezake- gu. Madalenako elizatzat hau jaso omen zuten leku haretan lñaki deu- nak dotrina erakusten zuelako.

Historia alorrean oso trakets ga- ra eta aitortu behar dugu, herri- ko historia oso gitxi ezagutzen du- gula. Orain ordea gure egin nahia ez dijoa hortikan guk zera aipatu nahi genduke.

Herrian diru biltzen hasiak dire- la elizatzat hori berritzeko bestela, jautsi egingo dalata. Diru biltze ho- rregaitik zer esanik sortu da. Anitz jende, beti bezala isil-isilik, ondo dagoelako eskatutako dirua eman omen dute. Beste anitzek ordea esan dute ez dutela eleizatxo hori berritzeko dirurik emango.

Esaten dutenez eleizatxo hori be- rritzea Josulagunei tokatzen omen zale, batetik beren eleiza delako eta bestetik Josulagunak herriari dirua eskatzen ibili beharrik ez du- telako.

Guk ez dakigu zer esan, baka- rrik esango dugu mundu guztian beste herri bat ez dela egongo eta mundu guztian diogu, Azpeitian, gure herrian haina eleiza eta eli- zatxo dagoanik.

BI BERRI

Joxe Mari Altunak bi abesti omen dauzka «Kanta Berri» delako sari- keta horretarako emanik. Abesti ho- rietako bat «Ketzaki» izena dauka- na. Donostian egindako xapelketan bigarren egin zuan. Zorionak Joxe Mari eta ea Arrasaten lehehaun egiten duzun.

Beste berria hau dugu: UNAI, hirukotea zela sortu zanean, eta gero bikote bezala urte askotan ikusi dugula. Orain berriro hiru- kote egin zaigula eta poztekoa dela.

UMEEN JOLAS LEKUA

«PARQUE INFANTIL CARMELO ETXEGARAI» irakurtzen dugu ber- tan dagoen letrero batean. Baina ikusten da, parke izenez bakarrik dela ez bai dauka umeak jolas egin behar duten leku baten antzik ere, beti bildurrez egon behar umei zerbait gertatuko ote zaien. Par- kea egin zuten ezkerotzik ez du ematen ikuturik ere egin diotenik zeren ez dauka ez barru ez kanpo eta salto ttipi bat eman eta ka- lean bai daude. Oraindik ezbehar handirik gertatu ez bada ere ez litzake harrizteko gauza izango ge- ratzea eta orduan alferrik izango dira damu guztiak.

Gure herriko umetxoek ez ote dute merezi hau baino leku han- diago eta hobea?

Azpeitia osora begiratura leku hobeak nun-nahi daudela, ez baita oso zaila, eta hori bera itxuraz ifintzeko ere dirua egongo dela us- te dugu.

Aitortu behar dugu joandako ur- tean hibaia garbitzea Udaletxeak egin zuan gauzarik ohoretsuena izan zela eta herri osoak begi onez iku- si zuela. Urte hontan umeen jolas lekua behar dan bezala jarriko ba- lu, uste dugu oso ondo ikusia izan- go litzakeela ere.

ONAZKO ERREPETIDOREA

Beste herrietan bezala ba dugu gure herrian ere telebisioren erre- petidore bat.

Hau dela ta urtero etortzen zaiz- kigu dir eske. Horretan bai direla azkarrak hala Jainkoa! baina ez aberi bat duanean ordea, orduan ez dira azkarrak, orduan lo geldi- tzen dira. Donostiak ekartzen du- tela teknika eta lau edo bost egun egon izan behar genduan az- keneko aberia izan zanean ere. Ez ote dago Azpeitian teknikorik hori zuzentzeko? Uste dugu baietz eta hobeiki egingo dutenak gainera.

Tekniko fijo bat egongo balitz ez litzake orain gertatzen hari dena gertatuko.

XOXOTEN EGUNA

Beste urtetan bezala, Maiatzeko azken igandean Xoxoteko eguna os- patu zen.

Uste genduan oso jente gutti igoko zela, izan ere eguraldi euri- tsuak izan ziren aurreko egunetan eta gainera Bildotxolari txabola erre zitzaion direla egun batzuk. Baina ez zen horrela gertatu, batetik egu- raldi ona tokatu zelako eta baita ere jendeak, batez ere gazteak, eguraldiari ez diolako bidur han- dirik.

Bi taberna egon ziran eta Lagun Onak antolaturiko egitaraua osorik aurrera eman ahal izan zuten.

Euskaltzaleak

IRAKURLEEK MINTZO

ALETXO BATEN ESKEINTZA

Baserritarroi eskeintza ta «dei» bat egiten zigun au- rreko batean A. Lekuona jau- nak. Gero aren egitekoa on- tzat arturik, bearrezkoa zala ta, Gaztañagak ederk asko dio aren lanak ez duela bi- txikerizko itz lilluragarriak baserriaren alde, ezta ere dan baiño egoera illun eta negartiarorik. Onela ekingo zaion itxaropen osoan eta eduki duan illuntasun bat be- deren argitu naiaz, aletxo bat eskeintzera nijoakizue.

Gaur egunean jartzen zaion leengo aitzakia, emakumeek baserrira ez dutela joaterik nai da. Egia. Nik esango nu- ke zein egoera arlotean ar- kitzen dan gaur egunean ba- serria; ustu dira asko, eta askok jarraituko zutela diote baldin emakumeak leen be- zela jarrai izan balu. Baiña zer gertatzen da? Batere ez- tabaidarik gabe, aurpegi eman duela.

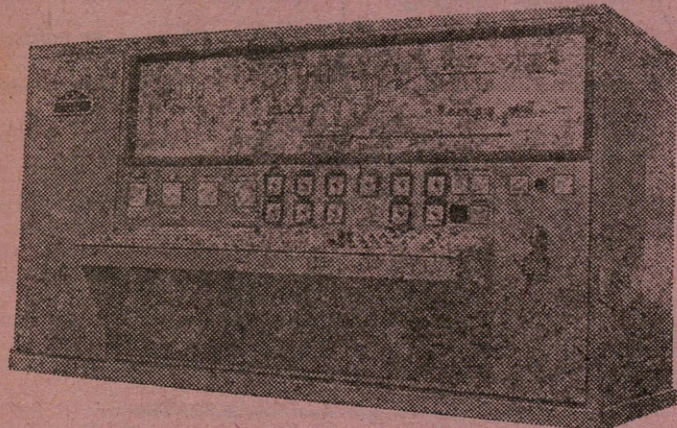
Ba al dakizu, gizon base- rritarra, zer egoteran edukia izan dan orain arte Gipuz- koako emakume baserritarra? Baserriko lana gogorra edo lotua dala... Baietz esan de- zagun. Baiña lokarri oriek as- katu edo beintzat arindu izan ditu gizonak jai egun eta be- ste tarreetan, ingururen bate- ko ardangela edo biltokira joan eta ordu batzuek mu- sean egiñaz; bederen bere lagun artea egiñaz. Eta bi- tardeen emakumea nun? Jai aundiren bat ospatu bear du- tela ta zenbat gizon baserri- tar ikusi izan dira beren emazteagaz? Ara or ba, iga- ro berria San Isidro eguna, baserritar zaindariarena. Ba- serritar elkartetan bazkari ederra egiñaz ospatuko zu- ten makiñatxo bat gizon- kok eta emaztedunak asko ta asko. Baiña zer gertatzen da? Emaztea etxean bizi da- la, senarra bapo bazkaldu ta patxaran dagoen bitartean esanaz: «zer arraio ba, gizo- nak onenbeste merezi dik, urte guztian ainbat arrasta- ka ibilli ezker». Ederki. Bai- ño emakumeak ez al du me- rezi? Orra or koska. Mutil gazte jator asko baserrian arkitu leizke esanaz: «An- dratxo tajuzko bat pozik ar- tuko nuke; ez nere ama ibi- lli oi zan bezala asto lan aietarako, baizik ementxe su- kaldea ta etxea zuzen era- mateagaitik bakarrik...».

Zu, baserritar gurasoa, zu- re baserri ori aal dazun guz- tia azitzen eta edertzen saia- tu zerana, pozik ikusiko zen- duke noski baserri ori au- rreara jarraitzea. Ba, auxe adie- razi nai nizuke: zerorrek izan bear dezula eredu. Asi ejen- ploa ematen. Zerorren gogo- ko ez diran oitura zaarrak (adibidez sortaka ta bizkarka) utzi dituzu, asmatu diran erreztasunari elduaz; asi ba beste oitura berri bat ere. Festara ta lagunartera zoaze- nean, emaztetxoari kontu ar- tzen utzi gabe, artu zerorre- kin esanaz: «Goazen biok». Onela ikusi dezatela oraingo gazteak, bukatu zirala alako oitura itsusi ta illun aiek ba- serri- tar emakumearentzat. Bestela, arrazoiarekin esango dute: «Zer... lan eta lan ni baserrira, nere bizi guztian etxetik irten gabe egote- ko...?».

Au irakurtzean esango du bakarren batek: «Idazle orrek dionari begira ote daude ba?» Nik erantzungo dizut. Beste egitekoen artean, ez da txi- kiena au. Gauza txiki eta erre- z egin ditezkeanak baz- terrera uzten dituanagandik, ez dago gauza aundirik itxa- roterik.

Baserritar geranez, baserri- ra zerbait erakartzeko aale- giña egin dezagun, beti bes- teen zai egon gabe.

Goieritar batek

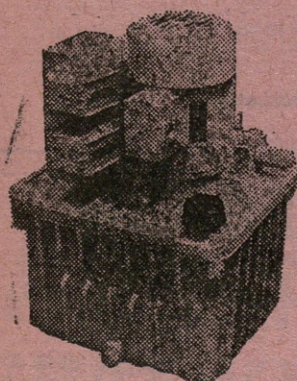

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

GARBE-LAHMEYER

WUPPERTAL-ALEMANIA'ko

Etxearen banaketa ta teknika laguntza

Banaketa ta Teknika laguntza:

REX-ROTH GMBH Alemania

RUHRITAL Sp A Olio-indarra. Italia

TUROLLA Sp A. Italia

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak: Jolastokieta (Herrera) SAN SEBASTIAN

Urrut. 453840 (iru ari) ta 451860 Telex. 36172 GOIME E

Erakusketa ta denda: Iparragirre, 15-SAN SEBASTIAN

Ordezkaritza:

Euliojo Sardan, 18. Urrut. 220535-36 VITORIA

ERRERA

Ramon Vizcaino, S. A.

OZTUTZEKO MAKIÑAK

AIDE EGOKITUA

ESPAÑAKO Lantegirik Arduratsuenak

ERRERA — (Donostia)

Opildegia - Izoztegia

ARAMBURU

J. Elosegiren Etorbidea, 15-A

Urrutizkiña: 35 20 33

ERRERA — (Donostia)

BIDEBIETA AUTO - SERBITZUA

Etxetara ere joaten gera - Itsasontzientzako salgaiak

Zumar-bidea, 24 eta 26

Urrutizkiña: 39 97 23

— DONOSTIA —

Itsasontzi Tresnak MANUEL AIZPURUA

METALEZKO LANAK, KALDERERI, KONPONKETAK

Azkuene Auzoa

San Pedroko Karreteran

Pabelloia, 8 - Lasa Etxea

Urrutizkiña: 390482-390683

ERRERA — (Donostia)

Autoa erabiltzeko...

Karneta eskuratzeko...

SARRIEGI

KARNETA ATERATZEKO IKASTETXE EGOKIA

Izaiaren Enparantza, 1

BIDEBIETA Bizi-tokiko Zugaztia

Urrut.: Landola: 39 83 14

Etxea: 42 82 99

— DONOSTIA —

NARRU

ESKU-ERAKUTSI TA BIDERAKO SALGAIK

POLTSAK, ATERKIAK

Zumar-bidea, 30

Urrutizkiña: 39 05 54

— DONOSTIA —

OXIGRAF

Burni eta galtzairu

Txapa borobil eta abar...

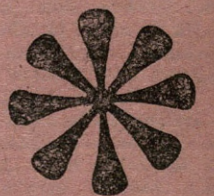
Neurriz gertua

ERRERA — (Donostia)

« PEPI »

Puntuzko salgaiak

eta soñekogintza

J. Elosegiren Etorbidea, 15

Urrutizkiña: 351535

ERRERA — (Donostia)

Jesus Maria Agirre

ELEKTRONIKA - INDUSTRIRAKO LANTEGIA

J. Elosegui, 33

Urrutizkiña: 352682 - 352683 - 352684

ERRERA — DONOSTIA

Makinadun Arostezia

Felipe Garin

Etxegintzarako eta karrozerigintzarako

Urrutizkiña: 35 19 35

ERRERA — (Donostia)

SEMU BERRIKIAK

Oial eta aurrentzako salgaiak

Zumar-bidea, 32

Urrutizkiña: 35 26 88

— DONOSTIA —

Antolin berrikiak

JOSKINDEGIA

Urrutizkiña: 35 15 34

ERRERA — (Donostia)

Utsune au ordainduta dago
Naiz eta bere jabeak
Izena argitarat naiz ez izan

Errera - Donostia

Ikastola berria

Heldu zaizkigu berriro herriko jaiak. Eta, urtero bezala, aurten ere begirada bat eman nahi diogu, ari-na eta laburra bada ere, gure Herrera honi bere gaurko egoera nolako den ikusi eta agertzeko asmoarekin. Eta hori egiterakoan ezin ahaztu, besteak beste, gure Ikastola. Hau, izan ere, herri osoaren eginkizuna baita.

Zer da berri Ikastolan? Honez gero, ahoz aho, iritxi da herrera askoren belarrietara eta askok ba dakizute lokal berria hartu dugula egun hauetan bukatzen ari diren Peruene-berri etxean.

Ikastolaren beharrak urtetik urtera ugartuz doaz, gero eta handiagoak ditugu. Horrengatik konpon bidean jartzen asiz gero, ezin genduen urtebete bakarira irauten zuen irten bide bat aukeratzeko hasi. Aurrera ere egokia izanen zen konpon bide baten bila jo behar genduen. Horrela egin dugu eta asmo harrekin, aukera gertaturik, 700 m.² neurriko lokala hartu dugu aipaturiko etxe berri horretan. Datorren urtean, datorren ikastaroan hobeto esanik, lokal berri horretan hasteko asmotan gera.

DIRU LAGUNTZA

Lokal berri honen sal-neurria 3.000.000 laurleko izan da, barnean egin behar diren lanak kon-tuan eduki gabe. Herriak bat ba-tean horrerri erantzun ezin dionez gero, izketa itxaropentsu batzuek aurreratutak ditugu kreditoa lortze-arren. Kreditoa babesteko oraingo, 190 bazkide gureganatu ditugu. Egin behar polita izan da baina uste dugu Herrera maite honetan oraindik euskaldun jator ugari direla Ikastolari laguntzen ez diotenak. Ia oraingoa euren gogoari bultzada ematen dioten eta bazkide bezala azaltzen diren, durre ametsak egi biurtzeko. Ezin aitortu gabe utzi dezagun, laguntzen dutenak neurri onezko emaitzak ematen dituztela. Lehen aitaturako 190 bazkideek urtean 200.000 laurleko Ikastolan es-kuetan jartzen bai dituzte.

HAUR BERRIEK ETA JAIALDIK

Datorkigun ikastaroan haurtengo haurrez gainera beste 30 haur ga-hiego izanen ditugu. Dagonerako ba ditugu honenbeste eta epea itxia dugu, ezin bai dugu haurtengoz ge-hiagorik hartu. Dana dala gure as-moa eta nahia Herrera'ko haur guz-tietara irixtea izanen litzake, baina

danok dakizkigun eta berriz hemen ezin irikia ikusten dugun bide lu-zea eta prolema guztiak izenda-tzen hasiko gera. Eta azken berriak adieraztearren kurso bukaerako hau-rran jaialditxo bat antolatzen ari gerala aurreratzen dizutegu. Jaialdi honetan ikastolako haur guztiek par-te hartuko dute. Gure haurrek azal-duko dute bertan zenbait antzerki, olerki, abesti eta dantza eder eta herrikoi, herrertar guztioi. Gaurko haurrek, biharko Euskal kultura eta Euskal-Herriaren ardatza direla era-kusten diguten bitartean, ziur gau-de atseden alditxo pozgarria ere ematen digutela.

HAUR ERDILDUNAK

Ikastolen munduan dabolen jen-deak hamaika aldiz ikusitako gauza duzte eta gerok ere behin baina gehiagotan entzundako gauza: haur erdaldunek, alegia ikastolara etor-tzen direnean txoke handia eta as-ko sufritzen dutela. Horrek, jakina, kezka benetako bat sortu arazi zuen Ikastola barruan dabilzanetan eta bizi bizirik irauten du denon bu-ruetan, bai pedagogia aldetik eran-tzupidea duten andereñoetan bai Ikastola barnean ardura duten oro-tan, eragozpen hori ahalik eta on-doen, ahalik eta arinen, gaingidte-ko nahia. Hortarako bide bat, orain-goz onena agian, haur erdaldunak bereziki hartzea dugu. Ahal izanez, gero, gainera, haiekin aparteko tal-de bal eginik. Horrela gertuagotik jarrai dezaiokegu haur horien he-ziketari. Horra hor, hitz gutxitan, Ikastolaren kezkak eta konpon bi-deak arazo horri buruz. Gurasoek ere ba dute, ordea, bere egin be-harra. Gurasoak dute, hain zuzen, berek ete ez beste inork joka ez dezaken papera bete beharra. Gaur, ordea, zer egiten dute gure gura-soek, hitzez eta ahoz horren kez-katsu diren gurasoek, bere haur hauen heziketa bereziari begira?

Gurasoetan ere ez daude denak egoera berdinean. Batzuek ondo da-kite euskara; beste batzuek erdix-ka; eta beste batzuek azkenik, ez dakite deus ere. Horri begira, be-raz, eta gauzak errazteko, bi zati eginen dugu: guraso erdaldunak ba-tetik eta guraso euskadunak bes-tetik.

GURASO ERDILDUNAK

Noiz edo noiz entzuten da gu-raso bat, erdalduna izanik, euskera ikasten hasia dela. Hori entzute-rakoan jendea zeharo harrituta gel-

ditzen da delako horrek beste mun-duko gauza izugarria egiten ari ba-litz bezala. Euskera zailaren mitoak ba du oraindik ere indarra gure artean. Egia da, hori bai, hori egi-tea ez dela denentzat erreza. Ba-tzuk jakintza mailan aurreratuagoak daude, besteak atzerago. Batzuk kultura dexente baten jabe dira besteak ez. Eta horrek asko asan nahi du. Baina egia da, beste al-detik haurrari begira gurasoak eus-keraz zerbait egitea, bi hitz kaxkar eta traketsak ta dira ere, gauzarik onena dela. Edozeinek daki hau-rrarentzat gurasoak direla eredu, aintzindari eta ixpilu. Gurasoei be-gira ikasten dute haurrek. Hara hor, hasieran batez ere, hitz bi euske-raz egiteko arrazoin handia. Eus-kaldun gurasoak; berriz, ohar di-tezela zein garrantziko den bere seme aleben aurrean hartutako pos-tura. Lehen esan bezala haurra han-diei begira dago beti: Laguntzarik ematean al diozute Ikastolan dabi-len semeari? Euskera erabiltzen al duzute berarekin? Euskeraz egiten al duzute beste euskaldunekin? He-mendik bi edo hiru urtera Ikasto-lan sartzeko asmo duzun seme edo alaba hori euskera hitz eginaz eto-rriko al da?

Beste aldetik maiz eta sarritan ikusia dugu, eta ez geure guztoz, Ikastolako haurren gurasoak neur-keta okerrean abiatzen direla. Argi eta garbi esanek diegu, heziketari buruz garrantzi handi duenez gero, oker ari direla horrela jokatzeko dutenean. Askotan hasi berriak, na-hiz ez hain hasi ez berriak, diren haur erdaldunen gurasoak bere se-me alaba haur euskaldunekin neur-tu nahian hasten dira. Eta hori dena, jakina, haur beroien aurrean. Hasiera batean batez ere, edonork argi asko uler dezaken bezala, haur euskalduna jakintza eta ikasketan barna aurrera jotzeko egoera hobe-goan dago. Erdaldunek beste era-gozen hura gaingiditu behar dute aurrena. Beraz elkarren arteko neur-ketak eta konparazioak okerrak di-ra. Eta areago haurren bistan egi-ten badira. Haurrek lekutik kanpora aurkitzen du bere burua, berak uler ez dezaken sentidurik gabeko ego-era batean.

Haurren heziketa ba ditu, izan, bere exijentziak. Ezin dugu inoiz ere haurra guri komeni zaigun era-ra ibili. Hor ez dago aitzakirik, ez moda, ez arraztasuna eta ez nagi-keria ere. Gogoan hartu 12 urte-etarako egina duela haurrak bere nortasuna. Kontuak atera hortik zein garrantzi handikoa den bere lehen urteetako heziketa.

ITZA

Errerako euskal ikastolako an-dereñoi.

Aurkitu zazu itz ori:
itz zuzen,
itz artez,
itz egoki,
bakarra.
Gogoa ta biotza
asetzeko
duin dan,
egiazko
itza.
Itz erraz,
itz garden,
itz sendo
esanguratsua.
Ez biurrikeri,
ez okergune,
zalantza gabe...
(argi eta garbi)
gozoro,
zuztartzan dan
itz adikor,
ta, giartsua;
batari, bat,
biari, bi,
gauzak zuzen
bereizi
ta, osoro,
egoki,
gogoa ta biotza
betetzeko,
duin dan
Aldi ta,
une bereko
itza.
Aurkitu.
Aurkitu zazu itz ori.

Muniategi

ERRERA

«BATASUNA» ELKARTEAK

...Ara: 1963'garren urtean, Errera'n «SAN LUIS GONZAGA'REN IKAS-TETXEAN» bertako ikasle zarren elkarte sortu zan. Elkarte arek amets aundiak zekartzen gure artera. Ikastetxe artan ikasiak, beren urte joanen lagunartea luzatu nai zuten gerora ere; ta elkarte onen bidez, beste asmo ta alegin asko piztu nai zuten.

Ala joan ziran sei urte. Onela sartu giñan 1969'garren urtean barna. Urte onetan, berritu zan Elkartearen Batzorde Nagusia, ta bazkideen asmoak piztu-aldi bizia izan zuten. Gure erriak, gure gaztediak, beste zerbait sortu zezakean Elkarte oni eragin berria txertatuaz.

Batzordeko mutillak etzeuden lo artzekotan. GAZTEDIA zan aiek bere begien aurrean zuten aizatu bearreko taldea. Baiña nola jokatu bear zan emendik aurrera? Baziran gure artean beste talde, Klub, elkarte ta abar. Aien egiñak eta gureak, alkartuta ez al-zuten indar aundiagoa izango?

Bereala asi ziran auek eta aiek elkarren arteko ar-emanetan. Pinto ta Cuesta jaunak, eman zioten su asmo auei. Erabakiak aurrera eramaten etzan erreza izan. Ikastetxeko Elkarte lege ezagutua zegoen. Be-raz, aren babesean egitea komeni zan Gaztediaren BATASUNA elkarte zabalago batean. Ikasle zarren elkarteak bere aldetik, ateak zabaltu zizkien beste elkartetakoei, ta gaztedi guzia bilduta, neskata mutil — denak artu zituan bere barruan, andik aurrera elkarren ondoan lan egiteko.

Ikasle Lasalletarren Batzar Nagusia andik iru illabetera zetorren. Etzan astirik galdu bear. Berriro asi giñan elkar ikusten eta erabakiak artzen. Onela GAZTEDIA ta ELKARTEA batera ekarri genituan, emendik aurrera Elkarte batean bilduta, lan egin zezaten.

—oOo—

Zergatik, baiña, «BATASUNA»?... Orra: gure Elkarte berri onek erriko gaztedi guzia —neska ta mutil— elkarte batean bilduko zuan. Ikastetxeko ikasle izanek eta ez izanak, emen izango zuten aterperik onena, alkarri eskuak luzatu ta lan egiteko. Asmo berrietako gaztedi osoan batuko zan alkarri bizi berria ta su aundiagoa eskeiñiaz. Familia bakarrean bil-duta, denok etxe bateko bezala jokutuko genduan. Zer geiago bear gen-duan gure ametsak egi biurtzeko?

Ikasle zarrak, gaiñera, beren ikastaroak bukatu ta gero, alde asko-tara zabaltzen dira. Ortik, beren alegiñak ezin dira alako estu eraman. Erriko gazteak, berriz, Lasalletarrak izan naiz ez izan, beti emen dau-zagu eskura, guziok batera lan egiteko. Gure maixu izanak, ez gaituzte baztarrera uzten orrengatik, ez. Lasalletarrak gure gidari ta argi-emaille izango dira elkarte berri onetan.

Batzode Nagusiaren mendean beste bost batzorde ditu: JAKINTZA, JOSTAKETA, BERRI-EMAILLE, KIROL-ZALE ta BESTE ARAZOETAKOA. Bat-zorde mendeko auek, elkartearen besoak bezela ditugu, alde askotara lan egiteko. JAKINTZA-Batzordeak eskeiñiko dizkigu, itzaldi, batzaldi, ikas-tola ta abar. JOLASKETA-Batzordeak, elkarteke jai, jolas-aldi ta beste elkarte-etxeko solas-aldiak aizatuko ditu. BERRI-EMAILLEAK, elkartuei da-gozkien kontu guzien berri batu ta zabalduko ditu. KIROL-ZALEAK, elkar-tuen eta erriko kirol, joku ta abar zuzenduko ditu. BESTE ARAZOETAKO Batzordeek, auzo ta erriari dagozkion aurrerapenak gogoan artu la la-gunduko ditu.

Ain zuzen ere, Maiatzaren 30'an izan degu urteroko BATZALDI NA-GUSIA. An aztartu ditugu egiñak eta egitekoak. Aitor dezagun garbi, danetik izan dala asiera ontan; erabaki onak, erdi-ipurdikoak eta txarrak. Au jakiñekoa da asieratan eta gizonen lanetan. Baiña gure egiña aurrera dijoa ta ELKARTEAK bere eskuan du okerrak zuzentzea ta lenak obetzea. Bitartean erriar guziak eta Lasalletarren IKASLE izanak, guziak or dute BATASUNA elkartearen, beren asmo ta egiteko guzien gordailu ta aize-emaillea. Guk, lanerako gogoa duen jendea nai degu. Or dezue gu-ziok zuen ETXEA.

«Batasuna»ko lagun bat

damu

Andre eta aurrentzako oial gaiak

Jose Eloseguren Etorbidea, 15

Urrutizkiña: 35 17 34

ERRERA — (Donostia)

Odriozola y Berridi S.A.

OGITEGIA - PASTELGINTZA - IZOZKIAK

Txingurri Auzoan

Urrut.: 351871 - 351872 - 351873

ERRERA — (Donostia)

BAR ETA JATETXEA

Antonio

Norberaren aukeran jana.—Txuleta erreak, ezin obeak

Avda. Gral. Mola Urrutizkiña: 64 16 31

ONDARRABIA — (Gipuzkoa)

JOSE ZINKUNEGI'REN

OPTICA BERRIA DONOSTIA

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

HERNANI, 4 **DONOSTIA**

Landola-erramintak — Lan-tresna guzietarikoak — Galtzairu kalibratuak — Leunketa guziz

FERRERERIA UNZETA

EIBAR. Apartado 18. Ibarretxe, 14

Urrutizkiña: 71.000

ETXEKO-ANERE: IRAEN ABATI SURE
ANROPEN ONGOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Ezere garbituta makina egiten ba'tzen

ATOMIZADO LAGARTO — jaboa erabiltzen bati
Ezere ba'tzela, LAGARTO — jaboa berri denean erabiltzen

JABON LAGARTO, garbitzetarako jabot behar du
Ezereko-antzerentzat nahi duenak erabiltzen.

JABON LAGARTO!

ATEATE OPARIAK

JATONTZI TA MAI - TRESNAK

Victor Pradera, 2
Urrutizkiña: 425700

DONOSTI

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR,ek

sukaldian

JOSE JAUREGI ARRATIBEL

JAN-EDATEKOAK

ETXEETARA ERAMATEN DUGU

J. Elosegiren Etorbidea, 15 Urrutizkiña: 35 11 40
ERRERA — (Donostia)

Jose Ramon Gonzalez Badiola

Radio Buenos Aires-koa
Etxeko-elektrika-makinak
eta esku-erakutsiak
AUKERA AUNDIA!

Jose Eloseguren Etorbidea, 15 Urrutizkiña: 35 23 24
ERRERA — (Donostia)

ERRERAKO MENDI - ZALEAK

Aurreko urtetan gure «Txoko»ak mendirako zaletasun aundia agertu izan du; baiña aurten gaudeneko zaletasun orri piztu ta indartu egin zaigu. Gaztediak mendi-gaillurretara gogoz jo du. Orregeatik gure Bazkuna ezitan dago bere inguruko berotasun au ikusita. Onek eramango gaitu geroko urtetan gure lana zabaltzera ta indartzera.

Bigarren aurtengo aldia, Iraillean asiko da, udazkenaren sarreran. Orainarte lan egin dutenei, urrengo saioetarako dei bizia egiten diegu, lenak obetu ta aurrera jo dezaten. GURE ZORION BETEA GUZIO!

ILBELTZAK, 10.—Sumbilla, Mendaur, Ituren. 24'an. Itziar, Erlo, Azpeitia.

OTSAILLAK, 7.—Zumarraga, Irimo-Soraluze. 21'an. Lizarrusti, Etxegarate.

EPAILLAK, 7.—Orokietako Ola, Lozotoki, Oiz'ko Osiña. 28'an. Urritzako, Bentak, Erga, Irurtzun.

APIRILLAK, 8-9-10-11.—Gallego'ko Sallent (Aragoi'ko Añemenditan). 18'an. Zarate'rik Gorbeara'ra. 25'an. La Herrera, Tolofio.

MAIATZAK, 9.—Belate'ko lepoa, Saioa, Lantz. 16'an. Lurraldeko Abiada, Zuzenketa. 30. Lizarraga'ko lepoa, Urbasa.

BESTE IRTERA AUEK GELDITZEN DIRA AIDEAN

EKAINAK, 26-27-28-29.—Lurraldeko Etxola-aldia.

IRAILLAK, 19.—Besaide.

URRILLAK, 9-10-11-12.—ETXO'ko Etxola-aldia. 24'an. Unanue, San Donato, Uarte-Arakil.

AZAROAK, 7.—Betelu, Irumugarrieta, Basa, Etxea. 21'an. Otxondo, Alkurrin.

ABENDUAK, 5.—Oiz, Belate'ko lepoa. 19'an. Anaitasun, Eguna. 20'an. 20'an. Batzar Nagusia.

Orain arte Elkarteak jende ZARRA izan degu gogoan. «Aur eta Gaztetxoak» ere kontuan artzen asi bearra degu; talde ugari bait-degu oietatik ere. Ederki jokatu dezue gure txikiok. Zorion zuei! Eta aurrera!

Gure jende txikiak, aundiak bezela, beren ibilliak egin dituzte gure Euskalerrian:

ONDO BADABILL
Otsein DA

ILBELTZAK, 3.—Aldura Mendira. 17'an. Donosti, Mendizorrotz, Orio. 31'an. Uzturre Mendira.

OTSAILLAK, 14.—Onyo Mendira. 28'an. Errera, Martutene, Ernani.

EPAILLAK, 14.—Tolosa, Ernio mendia, Asteasu. 28'an. Agaiariko aitzak

APIRILLAK, 18.—Gorbea mendia Zarate'tik. 26'tik 30'ra. Mendi, Astea. (Bistak, argazkiak, izketaldiak...).

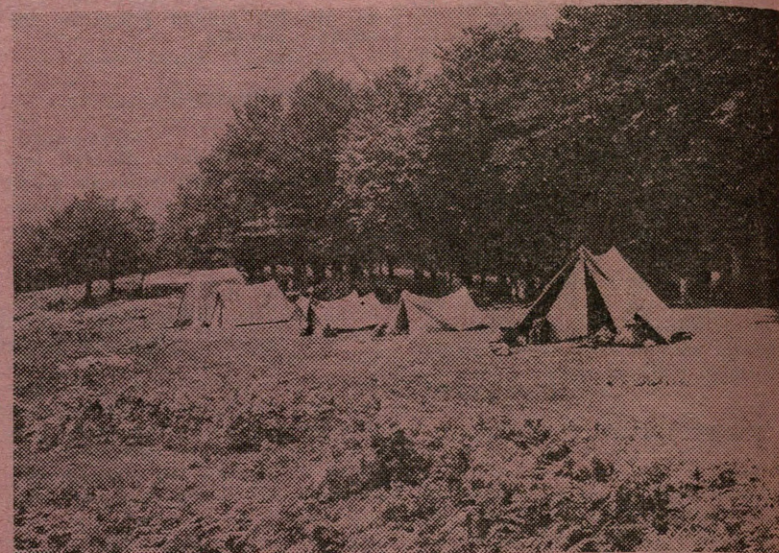
MAIATZAK, 1-2.—Ernio'ko maldan Txikien Etxola-aldia. 23'an. Zaria mendia.

Egiteko gelditzen diran irterak: EKAINAK, 6.—Belkoain, Orio.

IRAILLAK, 19.—Besaide. 26'an. Joan neurtua.

URRILLAK, 3.—Txindoki. 17'an. Buruntza. 31'an. Igoiñ, Leizeak.

AZAROAK, 14.—Aralar'ko mailloa eskutitza jarriaz. 28'an. Errera, Jaizkibel, Guadalupe.

BANCO DE VIZCAYA

gaurregun bear dan
teknikaz osatuta

Mailla guztietako zerbitzuak azkar eta gaurkotasunak eskatzen dituen eran prestatzen dugu

BANCO DE VIZCAYA alakoa da
Egiztu zazu

Edozein lekutatik zure problemak azaldu zaizkiguzu
BANCO DE VIZCAYA
zuzenduko dizkizu.

BIDEBIETAKO ZUGATIA

Etxe-bizitzen salmenta

eta

Lekuen alogerak

Zumar-bidea, 1 - Urrut. 398005-398007

ERRERA - DONOSTIA

BANCO DE VIZCAYA
bati gurregun daukazu

EUSKAL GIROAZ

Gure herriko euskal giroa zuei azaltzeko eskatu deustee eta lan honi hasiera emon baino arinago galdera hau egin deustat nere barruari: zer da euskal giroa? erantzuna uste neban baino errazagoa izan da, hitz bat, DENA! Harriturik gelditu naiz, zelan izan leiteke hitz honen esangurea nere galderaren erantzuna? nundik eta zelan?

Ba hara; pertsona denek giro baten barruan behar dute, euren nortasunak eta pentsaera moldeak landu eta aurrera eramateko, orduan gure burua euskalduntzat ba daukagu zein izan behar du gure giroa? Haugatik gure bizitza guztian giro hau lortzera behartuta gagoz zeren eta, euskal giro oso baten barruan baino ez da izango posible euskaldun legez izan behar garenok izatea.

Neretzat askozaz errazagoa izango litzateke nere herriko atal baten erdal giroa eta erderaz zuei azaltzea, nun zer hartu ugariago baitago, baina hori zihur asko nere teilatura harrika hastea legez izango litzake eta beste barik harira joanik sartu gaitezen Durango Euskal Giroaz.

Jendeari dagokionez Durango beti izan dugu jauntxu eta aundi ki herria, burjes herria, eskualdean euskera galdu duen lehenengo herria. Gaur egun oster, orain 10 urte baino euskera gehiago entzuten da kaleetan zehar, euskaren aurrerakuntza? bai zera!, bai zik inguruko baserriak utsituaz kaleartera etorritakoen jatorrasunak erakusten deuskun ispilu faltsoa; lehenengo harritzkoa; ikuspegi horretaz lasaituta lotan jartzea. Baina, jarraitu dagigun aurrera, ez gaitezen gelditu izpilu distiraz itsututa, begitu dagigun izpilu ostera, herria.

Egunokaz presaka eta lar arinen, haur irakaskintzako lehen mailan euskera sartu dagien banandutako eskaera txartelei, 3tik 14urtera arte 713 umen jabe diranen 352 familiak erantzun deustee; itxaropen bat nahi horri erantzun bat ahal danik eta arinen jakinez gero emoten, osterantzean 15 urte barru galdu dugun beste maila bat baino ez da izango, ikarragarizko utsunea!

Maila hau nork eta zelan bete? Lehenengo, gurasoek, etxean saiatuz eta gero kolejoek, oraingoz euskera asignatura bat legen jarriaz; beste guziak, talde txikiak borondate onagaz han eta hemenka erakusteak, etab. partxe txikiak baino ez dira izanen, gure heriotzaren luzatze bat, gaitza zuztarretik ebagi behar da eta hori kolejoen eskuetan dago.

Amorroz beterik baina gure herriko haurren ezpainetan arrotz hizkuntza bat baino ez da entzuten!

Zazpi kolejo edo eskola daukagu bi fraileen eskuetan eta bost mojenetan, hortik kanpo herriko eskolak, ikastola eta erdi-mailako ikastetxe bat. Hoietatik zelan hain, fraileak eta mojen kolejo baten baino ez dute erakusten euskera, zertaz esan bere ez dago euskeraz erakusten deustee 100en bat inguru haurrei ikastolan; honen asmoan egun baitago, goruntzako mailatarako kolejo bat sortzea eta lehenengo pausoak emon dira.

Zer egin semeak ikastolara bi-

daldu eta etxean euskeraz jakinda erderaz egiten cutseen gurasoetaz; honek bai guraso heziketa bat beharko lukeela.

Beste kolejoak... jokoia eginaz erdal giro utsa.

10en bat eliza daukaguz eta parroki bi. Egunero meza bat euskeraz goiz goizetik Jesuitetan. Igandeetan "Alleluia" abestu behar da zeren eta eliza amaren esku zabalak 4 meza eskaintzen deuskuz. enbat emongo diran? 30etik gora. Ah! baina erdera utsekoetan "ogi zerutik" abestuko da egon zihur, euskeraz ez dakien abadeak esku bateko atzamarrakaz kontu leitekaz eta. Hortaz nun egonen ete da kokka? ez ahal da egongo lau meza bete ta gehiago eskatzeko euskaldun, edo ez da gelditu euskaldunen artean katolikorik? Katolikook, ba dakizue elizari esker bide bi daukazuez: Erdal herri ala ateo herri.

Alfabetatze ikastaroak hiru urte jarraian egon dira, azkenengoz maixu mailan. Urtero urtero jazo izan da berdina, kanpo herrietatik etorri direnak beti izan dira herrikoak baino gehiago. Bata besteagaz 20.000 bizilagunetik gora dituzten herrian 10 baino ez ziran agertzen, beti berdina eta ia denak neskak bat edo bi izan ezik. Ez ahal da poztutzekoa euskeraren alorrean hain analfabeto gitxi egotea?

Elkarteak era guztietakoak ditugu: Gazteen elkarteak nahiko erdal giroan nahiz ta hizkuntzaz sekzio

bat arduratuta eukin. Txoritxu Alai eta Tromperri haur dantzari taldeak, euskal giroa folklore aldetik sortuarazoten baina hizkuntza eta Herri kultur aldetik nahiko makal; familia elkarteak, abesti, pelota, mendi etab. erdal giro hutsan.

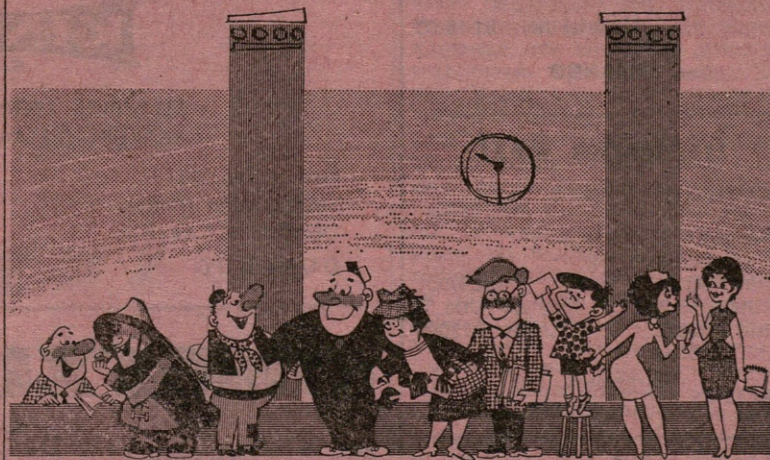
Liburutegi bat bere ba dago herriko Udalaren babesan, erderazko liburuek azo hormiturik.

Hemendik kanpo toki batzuk gelditzen jakuz beti jendez gainezka bai dagozanak, euren entzuten dira oraindik euskera, euskal abestiak, etab. dudarik gabe eurok izanen dira gure herriaren etorkizuna; bertan dagoen erdaldunek bere, poliki poliki ikasi dituez euskeraz lumeroak, kolore batzuen izenak, eta baita hitz batzuek... gainera uste dozuen baino gehiago daukaguz, hoieta toki txukun eta egokiak, 50 gora izanen ditugu; bertan batzen direnak berriz "deportistak hutsak dira eta ez edo zelakoak, kristalezko ontzi jasotzaileak.

Durangotarrok utzi lagunen, kolejoen, elizen, elkarten erdal giroa eta etorri zaitezte euskal giroa, etorri zaitezte... TABERNA, bertan baitago Durangotarren euskal etorkizuna. Arazo honeitan konturatuta lehen bait lehen lanean hasten ez ba gara, gureak egin du. Ura joanez gero...

Joannes

Zure aurreste zeedako euneko ugariago segurantzarik aundiena

BANCO DE BILBAO-ko aureski libreta zabalduaz

Gurea be euskal arnasa da, ta zure zintzasunean, lan zaleasunean eta gizontasunean daukagu jarrita gure siniste. ZATOZ GUGANA! Zuk lez euskeraz itz egiten dabeen gizon aukeratuak eta prestuak onartuko zaitez.

Aprobado por el Banco de España, con los números 6222/31

DURANGO: Avda. Zumalakarregi, 12

ELORRIO: Berriotxo Kalean

EIBAR: M.ª Anjela, 7

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE-TXUKUNKETARAKOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etxekoa 65 19 60

Landolakoa 65 19 33

URRETIXUA

Urrutizkiñak:

Landolakoa 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7'gn

DURANGO

Gurutzeagako gurutzea

Durangoko Kondepetza

Durangoren jatorri eta kondaira, aitziañateko lañoetan arildua degu. Baiña gizaldien buruan, kondairak ilun lagatzen dizkigun gorabeerak, gezurrez eta ametsez josiak eskeiñi dizkigute geroko kondaira zaleak.

Durango inguruko lurak Konde baten mende bizi omen ziran leen-bizi, eta gero Bizkaiko merindade bezela ezagutu izan da. Erriaren aotan zabaldu diran naaspillak ez dute egiazko tantarik ere.

Diotenez, Villgarren gizaldian, Bizkaiko lurretatik eten egin zan Durangoko lur au. Eta Xgarren gizaldian berriro Bizkaiarekin batu egin zan. Baiña kontu auek, artatxuriketakoak dira ta ez kondaira zale batek benetan artzekoak. Nafarroarekin batua egon zala ere, kontu oi digute; baiña ontan ere ez degu egiazko esanik.

—oOo—

Agiri billa asten bagera, Xgarren gizaldikoak dira Durango inguruari buruz arkitzen ditugun agiriak. Aldi aretan, lurralde au, Kondeen azpian eratua ikusten degu.

Ipui asko arildu da Santxo Estegiz konde asmatuaren inguruan. Ametsetako Konde au, Jaun Zuriari laguntzera etorri omen zitzaion, Arri-gorriagako gudatean; eta gudate aretan il omen zan bekorian sartu zitzaion gezi bategatik. Baiña au guzi au, ipui uts agertzen da. Ez bait da iñun kontu auek arrastorik, benetako agiritan.

Ala ere, gezurak gizenduaz, milla istoriz jantzi digu urteen buruan gizon amestu onen bizia. Tota andrea omen zuan bere emazte. Onengandik Dalda alaba izan omen zuan. Au, Santxo konde delako onek Jaun Zuriari emaztetzat eskeiñi omen zion.

Asmatzen-asmatzen, orra nolako ipuiak mamitzen dizkiguten kontulariek. Tota andrea, oso maitea omen zuan Santxo onek eta il zitzaionean, Tabirako San Pedroko elizan lur eman zion, arrizko obi batean. Egin bazuan egin zuan ausarkeri au... jende guziak eskomikatutzat jo zuan gure Santxo eta andik aurrera oso bazartua euki omen zuten bere inguruko guziek. Baiña asmaketa auek ere, ez dute beren alde iñungo agiri benetakorik.

Erria ordea, oso ipui zalea da eta Santxo kondearen bizitza asmatua gezurrez aberasten joan zan geroago ta geiago.

Otalora ta Gisasatar Gonzalok bere «Micrologia Geografía del asiento de la noble merindad de Durango», errian zabalduetako ipui auek guziak ontzat eman zituan; eta irakurtzekoak dira, auei eskerrak nolako aiton-amonak eta ondorengoak asmatu zizkion gure amesetako konde oni.

Aurrekoetan, auek guziak jartzen ditu otalora kontulariak: Andekak sortu zuan, onen esanez, Eudon akistarra: onek eman zigun bere seme Aznar. Au bizkaitarrek beren Jauntzatarra jaso zuten. Onen seme izan omen ziran Eudon II ta Aznar II. Leenengo bere aitak Bizkaiko Jaun laga zuan eta bigarrena Durango aldeko konde egiña utzi zuan. Onen seme egiten du Otalorak gure Santxo Aznar, konde asmatua.

—DOO—

Asmatuak alde batera utzita, au bakarrik esan dezakegu, Xgarren gizaldiko paperetan, Iñigo Lopez eta Munio Santxez bakarrik azaltzen dirala Durangoko konde bezela bi agiritan. Beste paperik ezta iñun arkitu, aintzat artzekorik.

Beste au ere esan dezakegu: 1051 garren urtean Durango ingurua Nafarroako erregeren babespean arkitzen zala. Baiña Peñalengoa il zanean, Vilgarren Alfontso Kastillakoak bereganatu egin zuan Durango alde. 1134garrenean, berriro Durangoko lurak Nafarroaren babespean jarri ziran. Andik aurrera Ladron de Gebaratarrak eskuratu zuten Durangoko jabetza. Alfonso VIIIgarrenak, Nafarroako erregeri kendu zion Durango alde eta Bizkaiko Jaunari eskeiñi zion.

Berrizko Antiguadades izeneko agiriak ere, era gabeko milla kontu arrotzen dizkigu. Onen izen da guzti ematen dizkigu inguruko elizen jasotzaileen izen deiturak; baiña ganorazko berririk ezin ar diteke idazle onengandik.

Esan dezagun azkenen nundik nora zabaltzen ziran Durangopeko lurak. Auek ziran: Berrizko San Pedro, Andikonako Andre Mari, Murgolion, Zengoitian eta Abadianon. Yurretako San Migel, Miotako Andre Mari, Apatamonasterioko. San Pedro, Gazetako Andre Mari, Sarriako Santa Marina, Morgako San Juan, Berriozabalko Santa Katalina, Agineta, Mendaka, Aldape eta Berrio.

Auek osatzen zuten, beraz, aintziñatik datorren gure Durango zaa-rreko kondegua.

Tabirakoa

ELORRIAGA-tar AMPARO

Janari - Ardo - Edari biziak

Gurutzeaga, 20 Urrut.: 81 05 11

— DURANGO —

DURANGO

URTIAGA LIBURUTEGIA

LIBURUTEGIA - IRARKOLA - LANDOLA GAIK

Montevideo Etorbidea, 1

Urrutizkiña: 81 02 81

DURANGO — (Bizkaia)

ELCAR

BURDINKIAK - LAN TRESNAK - SALGAIK

Santa Maria, 24

Urrut.: 810329 - 810476

DURANGO — (Bizkaia)

KURUTZIAGA ERREDIZAK

Zure etxerako errediza, egokiak

Kurutziaga, 23

Urrutizkiña: 81 22 85

DURANGO — (Bizkaia)

bar GURIA

AKEITA GERTAKETAN OSPATSUENA

Andra Maria Kalea

Urrutizkiña: 81 00 34

DURANGO — (Bizkaia)

URTUGINTZA ETA LANTEGIAK

«ONENA» S.A.

Era guztietako atalen egintza, egitamu eta molde eraz

Apart. 13

Urrut.: 811200 - 811204 - 811208

DURANGO — (Bizkaia)

Zur - Elkartea Euskalduna

(Compañía Vasca de Maderas, S.A.)

Etxegintzarako eta arostegetarako zurak — 001 listatuak — Oltzak
Piñute — Piñu gallegu — Gineako zurak — Zangoak — Erradapi —
Moldura — Eta kontratxapeatuak.

Orozketa Karreteran

DURANGO

Urrut.: 810891

VIKANDI bar - Jatetxea

Zumalakarregi, 24 Urrut. 811021

— DURANGO —

— BERRIOZABALGOITIA-tar —

TXOKO JATETXEA

Anbrosio Meabe, 1

Urrutizkiña: 81 10 33

— DURANGO —

Transportes MAXI

DURANGO-tik Bilbaora
eta

Durangotik Gazteizera
eraman-ekarriak

DURANGO:

Kurutziaga, 22

Urrut. 810220

810034

BILBAO:

Ruiz de Alda, 3

Urrut. 317046

GAZTEIZ:

Miravalles, z/g

Urrut. 220398

CITROEN

ETXEREN ZABALTZAILE

GARAJE ASTARLOA

Astarloa, 4

Urrut. 811123

— DURANGO —

baibar

auto - serbitzua

IGALI-JANARI-EDARIAK

Barrenkalo, 15

Urrut. 810076

— DURANGO —

— ELEKTRIKA TRESNAK

— ERAKUSTEGIETAN SALGAIEN AUKERA

Gen. Eguia, 23

(Montevideo izkiña)

Urrutizkiña: 81 18 46

DURANGO

Colon de Larreategui, 31

Urrutizkiña: 21 27 38

BILBAO

«UMETXU»

AUR (UMEENTZAKO) ETXE BEREZITUA
SALGAI BEREZIAK

Santa Maria, 15

DURANGO

Urrut.: 81 13 20

(Bizkaia)

GANDARIAS ERREDIZAK

Zumalakarregi, 15 eta 25

Urrutizkiña: 81 03 21

DURANGO — (Bizkaia)

talleres electro-mecánicos

ELETRIKAZKO ERRESOMINDURA
MAKINAK - LAN - TRESNAK

ONA

BAIONAKO FERIA

Sariketa bat «Ipar Euskal Herriko ekonomia» aintzinamendua egin estudio batentzat.

Baionako FERIA - Erakusketa denboran (ekainaren 26 etik uztaillaren 4 arte) uztaillaren 3 hautatua izan da Euskal Kulturaren ohoratze. Egun hortan, ekonomilari ezagun batzuen epaile taldeak emanen du Sari bat, Ipar Euskal Herriko ekonomiaz egin estudio hobereanari. Hona zoin diren Sariketa hortan parte hartzeko errespetatu behar diren baldintzak:

1 ik) Sariketa hori edozoin erresumatako ekonomilari edo idazleei zuzendua da. Estudio larra euskaraz, frantsesez edo gaztelaniaz egiten ahal da.

2 ik) Estudio bakoitzak ez du 10 hosto edo orrialde baino gehiago ukan beharko. Eta estudio bakoitza 5 aldiz makinan kopiatu behar da (21 x 27 ko hostoak).

3 ik) Ekainaren 18 arte baldintzen ahal dira lanak.

4 ik) Zuzenbide hontara bidali beharko dira:

Union Commerciale 10 rue Port de Castets - 64 - Bayonne.

5 ik) Ekonomiaren estudio larra goi hontaz egin beharko da:

Bere alde on eta txarrekin, Ipar Euskal Herriko ekonomia egoera, Hego Euskal Herriko ekonomia laguntzen ahal du, bai ala ez eta nundik eta nola?

6 ik) Lana izenorde batez firmaturik agertuko da. Karta estaltgi baten barnean, hetsirik, ezarriko du idazleak bere egian eta zuzen bidea eta kanpotik bere izen orde. Letra estaltgiak saria eman eta gero irekiak izanen dira.

7 ik) Irabazleak 1.000 F ukanen ditu eta bere lana argitaratua izanen da.

8 ik) Sariketa hortan parte hartzen duenak onhartzen ditu baldintza hauek eta epaileen erabakia ere bai.

—oOo—

Oharra: «Baionako Chambre de Commerce et d'Industrie» batasunak berrikitan ager arazi du estudio on bat Ipar Euskal Herriko Ekonomiaz. Eska ditake:

Union Commerciale 10 rue Port de Castets - 64 - Bayonne.

Chambre de Commerce et d'Industrie 1 rue Victor-Hugo - 64 - Bayonne.

KALE-TXIKI ORINTZA

San Pedro Kalean

Urrut.: 35 81 51

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

ETXEBERRIA SENIDEAK

HARAGITERIA

Kale Nagusia, 25

Urrutizkiña: 35 81 17

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

JOSEBA

ERREDIZAK

Aukerako gela eta tresnak, gure erakustegian

S. Pedro, 6

Urrutizkiña: 35 87 79

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Garin eta Urbistondo

— Joskintza

— Azken modako soineko eta salgaiak

Kale Nagusia, 41

Urrutizkiña: 35 82 51

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

CAR

— Lan tresnak zorrozten dira

— Tramankuluak saldu ere bai

SANDVIK COROMANT-ren saltzailea

Ancoras, 3

Urrutizkiña: 35 86 33

ANDOAIN — (Gipuzkoa)

Euskal (?) Aste batetako radiografia laburra

Vigarren. Umeen Euskal Jaia dela eta, Eibarren izan dugun esperientziari ezin aipagarriagoa deritzagu, beste zenbait herritan euskal arazotan ari direnei eredu eta zuzpergarri dakien.

Sua ezta hain barna egiten non ezten kea kanpora jalgiten.

(Oihenarte)

MAIATZAREN 24ean. Astelehena. Gaia: "10 Urte arteko haurraren adimen desarrolloa I". Hizlaria: Mikel Laboa... (gaztelaniaz).

Euskaldun batzuek eskatu zieten pertsonalki antolatzaileei, euskal astea zenez eta hizlaria euskalduna zelarik, delako hitzaldia euskaraz eman zezala. Antolatzaileek ez zuten proposamendua onartu. Ez zen hitzaldirik eratu. Antolatzaileen hitzez, hizlariak arrazoi "handiak" eman omen zizkien.

MAIATZAREN 25ean. Asteartea. Gaia: "10 Urte arteko haurraren adimen desarrolloa II". Hizlariak: Mikel Laboa eta Teresa Arozena... (gaztelaniaz).

Guti gora behera bezperan gertatu zena. Hala ere, antolatzaileek ez zuten aurrez hitzaldirik ez zela emango jakinerazi. Agian, jendea S.C.R. Arrateko areto barruan nahi zuten elkartu eta inork galdutu gabeko azalpenen batzuk eman, inor gutietsiz eta beren burua gaztelaniaz justifikatuz... Ez genien aukera hori eman, ez bait ginen sartu.

MAIATZAREN 26an. Asteazkena. Gaia: "Eibarko Irakaskintzaren Problema" (bilinguismoa eta beste edozertaz). Eibarko bost irakaslekin eginiko mahai borobila.

Antolatzaileek, Eskola Nazionaleko irakasleak eta Ikastolako andereñoak nahi zuten elkartu eta parekatu hitzaldi honetan. Bi fronte hauen ezproporzioa nabarmena zelarik, Xabier Kintanaren ere mahaiaren parte hartzea proposatu zitzaizen antolatzaileei. Lehenik ez zuten onartu, Xabier ez baitzen "bertakoa" (astakeria), nazionalistak bertakoa balira bezala. Gero, Xabier mahaiaz "jabetuko" zela (bel-durra), eta azkenik, erabat beharturik, zer atxakia jarri jakin ezean, baitetza eman zuten, Kintana mahaiko "laguntzaile soil" izatekotan. Hemen esan beharra dugu Xabier Kintanak ezin izan zuela etorri asteazkenean, eta haren orde Xabier Mendiguren etorri zitzaigula.

Ez zen aretoa bete. % 75 guti gora behera. Antolatzaileetarikoa batak moderadore egiten zuela, ekion zion berak hitzaldiari euskaraz. Hamar bat hitz esan zuten euskaraz, "arratsaldeon" eta bospasei gehiago, eta besterik gabe, ea puntu egiteke, gaztelaniaz hasi zitzaigun. Ez zuten luzaro iraun. Halakoren batetan jaiki zen bat eta isil erazi zion, euskal astea zela eta euskaraz behar zela mintzatu esanaz. Mahaiko batek "umeena" zela erantzun zion, jendeak berriz "umeen euskal jaia" bereziki. Harek irakas-kintza problemak gutxiegi dagozkie-la, honek beste perspektiba batez baliatu nahi gendukela. Harek, bereizkeriatan ez ibiltzeko, honek beste aste bat aukera zezatela gu-

ra zutena esateko eta inorenean sartzeke. Elkar hizketa moduko honetan ari ginela, "el que está molesto que se largue" bukatu zuen batek. Honenbestez laurogeita bi entzule kaleratu ziren beste horrenbeste bertan geratuz.

Ez dugu oraingoz gehiago esango honako hitzaldi honi buruz. Puntu bat bakarrik, alegia, irten zen jendearen agiriko protestaz, geratuginen apurtxoan zelataz eta Xabier Mendiguren jakintza (ez zen hangoen mailarentzat asko behar) eta patxadaz (dena behar zen), zeharo gudanatu eta positibatu genduela programaren alde-rik erabat nahasigarri, menderatzaile eta kaltekor zen hitzaldia.

MAIATZAREN 27an. Osteguna. "Haurra, geroko gizona. Gurasoen heziketa". Hizlaria: Imanol Laspiur... (euskaraz). Hitzaldi hau ez zegoen hasieran behinik behin programan jarria. Antolatzaileak behartuak izan ziren hitzaldi hau ematera; ez euskaraz ematera, ka-lean zabaldu zen bezala, hitzaldia bera ematera baizik (Ikus Z.A. Maiatzaren 23koa).

Praktikaki, asteko lehen hitzaldia genduen osteguneko hau aste-ko egun eskasenean hain zuzen. Hitzaldi garrantzitsua zen, ez gaigatik bakarrik, jendearen erantzun-pideagatik baizik. Akaboa aurreko egunetako istiluak eta iskanbilak gero ostegunean inor agertu ez balitz... baina, Eibarko herriak erruz erantzun zuten. Behar bada antolatzaileek espero zuten edo-ta nahi zuketan baino hobeto, bera bera, nora ezean geratu baitziren. Hura betekada hura, noiz halakorik Eibarren euskal hitzaldi batetan? Bestalde Imanol primeran mintzatu zitzaigun. Garbiri eta zuzenki, berak ondotoxio dakien bezala. Aste honetan zailtasun eta galdu bidean ibili diren konzepturen batzuk azalduz eta garbituz, hots, EUSKALDUNA, EUSKARA, IKASTOLA, etab.

MAIATZAREN 28ean. Ostirala. Gaia: "Ikastola eta haurra". Hizlariak: Manuel Urbietia eta Anjel Lertxundi... (euskaraz, gaztelaniaz programatua bazegoen ere).

Zer esan guti dugu hitzaldi honetaz, ez bait gatzokizu irakurle gaiak aztertzeke asmatan, aste honetako giroa baizik. Hala ere, diogun zaraustarrek ikastolaren egoera eta problematikaz hitzegin zigutela, Zarauzko Ikastolak Goyazko baserri batetan bizi izandu duen entsegu bat agertuz.

Bestalde, bezperan baino apurtxo bat jende gutiago zegoen. Behar bada aurreko lau egunetako tentsioa pizka bat baretua zen. Jendea pozik ikus zitekeen, larrialdi ondorengo lasaitasuna nabarmen zeriola. Hitz batez, problema gabeko hitzaldia izan genduen, asteko guztiak izan behar liratekeen. Izan ere, amaitu genduen bezala hasi izan baginen ez genduen orain gure burua salatzaile egin beharrik izango.

Azkenik, bukatzeko, hona hemen itsuenari argi zaizkion puntu batzuk:

—S.C.R. Arrateko "Euskal Kul-

tura Batzordea" izenaren pean aurtengo Vigarren. Umeen Euskal Jaiaren antolamendua beren esku hartu dutenak, inozo handienak dira edo gaizto maltzurrenak. (Badekeke otsoa ardi artean nagusi ibiltzea, ardi gaixoak oharatu ez direlarik noski).

—Euskal izeneko astea, erabateko erdal astea antolatu nahi izan dute, UMEEN EUSKAL JAIA "Fiesta del niño" bihurtuz.

—Borondate onez nahiz gaiztoz, ikastolak gutietsi nahi izan dute.

—Euskara bost axola zaie, edo-ta gaurdano entzun dugun euskal konzeptu "sasiena" eskaini digute.

—Salbatzaile gisa datozkigu eta alienazio ikaragarrienean nahi gaituzkete sar.

—Erligioa politika, ekonomia edo beste edozertariko sistema edo dotrinaz baliatuz, dela bertako dela kanpoko, euskal urrats tikienamurrizten digutenean, arras aurka egin beharrean garelako irakatsi digute, sistema etnozida hutsak baitira.

—Antolatzaile taldea, gertatu denaz jabetuz, hor ari da ardi galdua baliatzen "aurkako taldearekin" elkar hizketa bat moldatu nahirik. Ez bide da gai oharitzeko ere ez dela inon aurkitzen nahi lukeen talde zehatzik, herri osoa baizik. Astebetean, espontaneidadelarienean hilabeteetako zereginak izorratu zaizkion herria hain zuzen. Auskalo bada!

Azkenik, eta oraingoan benetan, aurtengo jaiari ezer positiburik aurkitu nahiaz edo, diogun gutienaz aurtengo honek aurreko lehen bostak baino askoz ere gehiago zirikatu duela herria. Lozorroan zirudiena iratzarri duela, gazte des-pistaturen bati edo begiak ireki eta guztioi bat etorrerazi. Irakatsi ere irakatsi digu ezin gaitzekela lotan gera, badagoela jende langilerik anitz aukera tikienaren zain, gazteriaren ezkertiar joera anoa aprobetxatzen duena. Horrez gainera, ezin uka herriak ondo baino hobeto erantzun duela, inork uste zezakeen baino hobeto. Hala ere, ezin uka ere, Jainkoak, naturak edo zoriak (bakoitzak har gurena) askotxo lagundu digutela. Baina, bada ezpada, ez dezagun batekin nahiz bestearekin txantxetan ihardun. Esperientzia bezala ondo dago aurtengoa, bejón dagigula, baina ez dizaiogun inori aukera gehiagorik eman. Datorren urtean edo hurrengo batetan honenbeste gertatuko balitz arrisku garestiegia lizateke eta. Ibil gaitzen bada zuhurki, ardura eta kementsu, zer gerta ere erne.

Agur Eibar, agur eta erdi, zorianak.

Amatiño

Oharra: Nolabaiteko kritika erako hau amaitu nuela, antolatzaile-taldeko batek kritika zorrotza egin nezala eskatu zidan. Dagoen dagoenean uzten dut, delako eskaria medio dela apur bat lasaiago geratzen banaiz ere. Bestalde, eskatu didan igandeko jaiaren aipamena, Eibarko atalerako lagatzen dut.

BARRIAKO UDALEKUAK

Gipuzkoako Ikastolen Elkarte-Batzak eratuak

BARRIAKO AINTZINAKO MONASTERIOAN

ERROTAZAHAR ERREKATXOAREN INGURUAN

NARBAXATIK ASPURURAKO BIDEAREN

ESKUBI ALDERA

AIZKORRI TA ARANTZAZUKO MENDIETATIK

BESTE ALDERA

DONOSTIATIK 100 KILOMETROTARA TA

AGURAINDIK (SALVATIERRA) 9-TARA

Orain dela sei urte, Ikastolako haurrentzat udalekua prestatu zuten arduradunen asmoa gureganatu ta osatuaz eratu nahi genituzke aurtengo udaldiak.

Beraz, 1971 garrengo udaldiak, opor giroan, Ikastolako haurren behar hauei erantzun nahi diete:

—EUSKERA LANDU.

—IKASTOLA EZBERDINETAKOEN ARTEAN HARREMANAK SORTU.

—HAIZE TA INGURUZ ALDATU.

EGUNAK

6-7 urtetako haurrentzat: Uztaillaren 12 tik 30-arte.

8-9-10 urtetako haurrentzat: Uztaillaren 30 etik

Abuztuaren 17 arte.

GURASO-EGUNA

Lehenengo txandan: Uztaillaren 25 ean.

Bigarren txandan: Abuztuaren 7 an.

ORDAINKETA

Haur bakoitzeko: 1.600 pezeta.

IZENDATZEA

Joan nahi dutenen izenak, Ikastola bakoitzaren bidez, ballarako arduradunek jasoko dituzte ta hauek dirua biltzerakoan sendagile-txartelak banatuko.

NOIZKO

Ekainaren 12-rako izenak eman beharko dituzte.

aita santuaren karta

Alaz egin bear dituzte guztiek, batez ere kristauak, mundu guztikoan artean anaitasuna sortzen; or da benetako zuzenbidea jartzeko bearrezkoa dan oinarria. eta bake iraunkorra izateko baldintza: "Ez daukagu guztion Aita degun Jaungoikoari otoitz egiterik, Jaungoiko beraren antzeko egitiek dauden gizon batzuekin anaitasunezko jardunbiderik izan nai ez balin badegu. Gizonak Jaungoikoarekin duen lokarria eta bere anaia dituen beste gizonekin duena bata besteari lotuak daude, eta, Liburu Santuek diotenez, "maitasunik ez duenak ez du Jaungoikoa maite" (I Jn 4, 8) (13).

18

Gizonak ugaritzeaz (erri gazteetan maizago gertatzen dana), gero ta geiago izango dira lanik ezin aurkitu ta ezin bizi gorria izango dutenak edo besteen lepotik bizi diranak, baldin eta, gizonen barruetan ikara sarturik, guztiek elkarri esku emanez bultzadaren bat sortzen ezpada polika-bide berri eraginkor baten alde, non zer eraldi zuzen erabaki dezan, langintza, merkatuak eta ikaskuntza bera ere antolatu ditzan. Sail ontan larria ematen du erantzukizuna dutenen artean ere etsimena, ezer ezin egin dala-koa, agertzen ikusteak. Etsimen onek batzuetan Maltustarren bideak onartzeraz eramaten du, aurrerik sotzearen aurka ta aurgaltzearen aldeko zabalkundeak artataturik. Inka larri ontan, ordea, zera esan bear da: familia gabe inongo gizartek ez duela bizitzetik, eta familiari zor zaiola sendo ta zindo zabaltzeko bear duen laguntza. Gure "Populorum Progressio" delakoan esan genduen: "Egia da erri-agintariek, beren agintaritzaren mugabarruan, eskubidea dutela zerbait egiteko, artarako argibideak zabaldutaz eta neurri egokiak artuz, baldin oiek zuzenbidearen legeekin bat datozenak badira, eta enar-emazteek berena duten aukerarena aintzat badaukate. Ezkontzko eta aurrak izateko edozeinek bere-berea duen eskubidea kendu ezker, ez dago gizatasunik ere" (14).

19

Beste inoizko alditan ez zaio ain argi ta garbi deirik egin gizartearen asmamenari. Irudimena ta kapitala erruz erabilli bearra dago emen, guda-armetarako edo teknikazko aurrerapenerako erabilli dan aña kapital bai, gutxienez. Gizona atzean gelditzen bada, gainean dituan gizarte-ara-zaok ikusi gabe, arazo oiek zaillegiak egingo zaizkio, pakezko konponketarik uste al izateko.

20

Gizartean berriak zabaltzeko tresnak

Gure mendeo aldakuntzarik aundien artean ez degu bereziki aipatu gabe utzi nai gizarteko berriak zabaltzeko trenak sgero ta berenago duten egikizuna, eta gogoak, jakitea, bazkunak eta gizartea bera berritzeko duten indarra. Egia ean, baiezko alderdi asko daukate; berai ezker, mundu guztiko txostenak, berriak, ia berealakoan iristen zaizkigu, urruntasun guztiak gora beera dana urbil egiñez eta gizon guztien artean batasun-bideak ortuz, jakintza ta kultura geiago zabaltzeko aukerak jarritz. Baiña berri emateko tresna edo gai oiek, beren eragiña bera dala-ta, nolabait agintaritzari berri bat sortzen dute. Orregatik, galdera batzuk nola ez egin, ea nortzuk diran aginte orren jabeak, zein asmo darabiltzen, zein jokabide daramaten, eta zer indar daukan aien eragiñak bakoitzaren askatasuna itotzeko, bai politikaren saillean, bai iritzien, gizarteko bizimoduaren, ekonomiaren eta kulturarenean? Aginte au eskuetan duten gizonek erantzukizun aundia dute gainean, zabaltzen dituzten berriak egiak izan ditezten, eta eta ortik sortarazten dituzten premi ta oiturak eta erakusten dituzten irizpideak nolakoak diran Are geiago: telebisioarekin, urrutikuskiniarekin, ezaupide berri bat eta zibilizazio berri bat sortzen ari da: irudiarena.

Jakiña: erri-agintariek ez dezakete aaztu berri emateko tresnok egunerik egunera indar eta eragin aundiagoa daukatela, ez eta aiek erabiltzeak nolako alderdi onak eta txarrak dituen erriarentzat, au benetan aurrera ta ohera eramateko.

Beraz, agintedunek beren egitekoa bete bezate guztien onerako jokatzuz, gorako alegin guztiei lagunduz, erritar bakoitzari eta taldeka dabiltenei esku emanez gizon bakoitzaren eta giza-elkartearen oinarritzko ondasunak zaitzen; alegiñean garaiz eragotziz guztienak diran leengo gauza onak gutxitzeko danik zabaltu ez dedin, ondasun oietan baitu erriaren aurrerapen jatorrak oinarria (15).

Inguruko giroa

21

Orrela, gizonari eskaintzeko aukeratzen diran irudien bidez, gizonaren begipeko ingurua aldatuz dihoan bitartean, beste aldakuntza bat ere somatzen da, gizonaren ekintzari darraikion ondorio ustekabeko ta lazarria. Bat batean asi da gizona artaz konturatzen: izadiari zentzurik gabe erraiak atera bearrez, au zearo ondatzeko arriskuan dago gizona, eta era batera bere burua ere ondamenti berean amiltzeko arriskuan. Ez bakarrik du zemaika inguruko egurtsa, bere lurrin zikindu eta zakarkeriekin, eta ondamentzeko gaitz guztiekin; giza-indarren barrutia ere ezin du menderatu, orrela ezin eramanezko giroa sortuz biarko. Or du giza familia osoak gizarte-arazo ikaragarria.

Ikuspegi berri oietara begiak itzuli bearra dauka kristauak, besteekin batean emendik aurrera guztiek berdiña duten etorkizunaren jabe egiteko.

22

Jakintza ta teknika-sailko aurrerapenak gizonaren inguru-aldea, ark ikasteko, lan egiteko, dirua erabiltzeko eta beste artu-emanetarako dituen oiturak azpiko gora jartzen dituen bitartean, berrikuntza oien erdian, gizonaren ikastak eta jakitea aurrerago, aren bi irrika biziago azaltzen dira: berdintasunerakoa, eta guztiekin partedun izan naiezkoa Orra gizonaren aunditasunaren eta aukeramenaren bi aldedi.

Eskubideak legeetan onartuak izatearen alderdi onak eta mugak.

23

Irrika biok, joera biok, egitez eta legeetan markaturik gelditu ditezten, aurrerako pausurik eman da gizonaren eskubideak zeatzago azalduz eta skube oiek arrialdeen arteko lege egiteko goi-erabakiak artu bearrez. Ala ere, arraza, kultura, erlijioa ta politika dala-ta bereizketak egiteak berriz ateratzen du beti burua. Oraindik askotan gertatzen da, bai, giza-eskubideak aazturik gelditzea, edo aiei irri egitea, edo itxuraz bakarrik aintzat artuak izatea. Askotan, dagoen egoera baiño atzerago gelditzen da legea. Bearrezkoa da, baiña ez da oraindik eltzen zuzentasunezko eta bardintasunezko bide jatorrak jartzeraño. Ebanjelioak maitasuna irakasten digunean, berarizko begiramena berariz agintzen digu heartsuen alderako eta oiek gizartean duten leku bereziaentzat: erosoan bizi diranak beren eskubide batzuk utzi egin bear dituzte, dituzten ondasunak ere esku zabalagoz besteei emateko. Bestela, lege ta arauen gainetik, lagun urkoaren alde lotsa ta ongiegin-nai sako-nagorik ezpada, legeak ezarritako bardintasuna bera ere izan ditek bereizketarik beltzenen, betiko jauntxokerien eta gezur utsen estalgarri. Elkartasun-gogoa bein ta berriz landu ezik, berdintasunari indar geiegi emateak norberekeria ere sortu dezake, bakoitzak bere eskubideak eskatuz, guztien onari begiratzea bere gain artu gabe.

Nork ez du ikusten sail ontan kristautasunak dakarren laguntza bikaiña, gizonak duen maitatua izan-naiarekin ain arira datorrena?" "Gizonaren maitasuna lurreko ondasunetan leena, "da, eta guztiok anai gerala esatean, berak sendotzen ditu, bai gizartearentzat eta bai mundu osoarentzat, pakearen oinarria (17).

24

Politika-gizartea

Berdintasunerako eta erantzukizunetan partedun izateko bi joera oiek demokrazia lege duen gizartea sortu-naia dakarte. Demokrazia asko eman dituzte eredutzat, batzuekin saioak ere egin dira; bat ere ez da guztiz ase-tzekoa ta ideologo ta pragmatikoen joeren artean bidea zabalik dago berriak asmatzeko. Kristauari billaketa ontan parte artzea dagokio, bai politika-gizarte ori antolatu ta bai bizitzeko ere. Gizonak, gizarterakoa izanik, elkarte txiki batzuen bidez lortzen du bere elburua; eta elkarte oiek aurrera egin eta beren betera eltzeko, nai ta nai ezkoa dute beste elkarte zabalo bat, mundu guztia betekoa, politika-gizartea. Bakoitzaren egikera guztiak elkarte zabalo ortan sartu bearrezkoak dira, eta orduan dira guztien onaren betekoa (18).

25

Ortik ateratzen da nolako garrantzia daukan gizartean

bizitzen ikasteko eskola artzeak; eskola ortan bakoitzaren eskubideen berri emanaz gainera, aien beste alderdia gogoratu bearra da: bakoitzak besteekin dituen eginbearrak; eginbearrok aintzat artu ta betetzeko, berriz, bearrezkoak dira norbere buruaren jabetasuna, eta erantzukizunekin batera askatasunak bere jardunean bakoitzari naiz elkar-teari ezartzen dizkion mugak aintzat artzea

26

Politika-ekintzak (esan bearrik al dago ekintzari gogozkiola, eta ez ideologia edo iritziera uts bati?), gizarte-era bat bear du oinarri, eredu bati erantzuten dion gizartea, elkarri eusten dioten ta elbide jakiñ eta elburuekin; elburuok, berriz, gizonaren zertarakoa osoan arturik eta gizartean orrek dituen agerpen guztiak gogoan izanik asmatuak izan bearra dute. Ez dagokio Estaduari, ez eta beren esparruan sarturik legozken politika-alderdiena ere, iritziera uts edo ideologiaren bat nausi jartzen saiatzea, jauntxokeririk txarrena, gogoen gainekoa ekarriko luketen jokabideak artuz. Kultur-taldei edo erlijio-taldei dagokie (bakoitzak nai ta artzekoak izan arren), gizonen izaera, jatorria ta elburua argitzeko egirik aundienak gizartean zabaltzea, irabaziaren pozik gabe eta bere bidez.

Egoki zaigu emen Vaticano-ko II garren Elizbatzarrek esana gogoratzea: "Egia ez da gogoetan sartzen egiak berak bigun baizen indartsu gogoan sartzeko daukan indarrez baizik" (19).

27

Irltzlerak eta gizonaren aukeramena

Besteen serbitzurako artutako politikagintzan bere siñismenean bizi nai badu, kristauak ez dezake onartu, bere burua ukatu gabe, sustraiz edo geien aldetik siñismen ori edo gizonari buruz dituen usteak ukatzen dituen pentsaerarik: ez marxistena, ez oien Jainkorik gabeko materialismua, ez beren indarrezko jokabidea, ez gizartean bakoitzaren askatasuna ulertzeko daukaten era, gizonari eta beronen bakarreko eta gizarteko bizitzari goragoko elbururik ukatzen diela; ez dezake onartu liberalen pentsaerarik ere: onek bakoitzaren askatsuna inolazko mugarik ezarri gabe goratzen baitu; irabazi ta agintearen poz utsean kilikatzen du gizona, eta giza-elkartek, gei edo gutxi, bakoitzaren bultzada itsuz sortutzat dauka, eta ez gizartearen elburutzat eta one balioa ikusteko goragoko irizpidetzat.

28

Esan bearrik al dago gizarte-bizitzari buruz edozein pentsaerak bi alderdi badietela? Batzuetan, politikagintza edo gizarte-lana pentsaera uts bat egiteetara ekarri bear utsa besterik ezta; beste batzuetan, berriz, pentsaera ekintzarako tresna utsa da, burruka bat aurrera eramateko bidea besterik ez. Batera eta bestera, ez al du gizonak bere burua inoren mende uzteko arriskurik? Kristau-siñismena pentsabide utsen gainetik dago eta batzuetan aurka ere bai: Jaungoikoa aitortzen baitu gauza guztien gaineko ta egilletzat, egin dituen gauza guztien gainetik, diran mailakoak dirala, gizonari kontu eskateen diola, aukeradun eta bere egiñen jabeari bezela.

Beste arriskurik ere bada, gainera: irakatsi egiazko eta elkarri ongi loturik oinarritzat ez daukan pentsaera bati lotzea; gauza guztiak ulertzeko azken-arrazoitzat bera artu, ta orrela jainko txiki berri bat egin, eta, aren aginduek guztiek zearo betebearrekotzat artzea, batzuetan konturatu ere egin gabe. Pentsaera ortan aurkitu nai da arrazola indarkeriz dala ere edozer egiteko, besteei biotz zabalez on egin-naiarekin bat datorrela-ta: nai orrek or dirau, baiña pentsaera uts batek zearo azpian artuta, eta pentsaera orrek, gizonarentzat askatasunerako bide batzuk eskaintzen dituan arren, azkenez morroi egiten du gizona.

29

Gaurko egunetan, diotenez, pentsaera utsak, ideologiak, atzera badijoaz, aukerarik ederrena izan dezakegu or, kristautasunak erakusten duen goragoko elburuari bideak iri-kiitzeko. Baiña positibismo berri batera irristada andiago egitea ere ekarri dezake: alegia, lanbide nausitatz, bizitzeko modu bakartzat, elkar aditzeko izkuntza bakartzat, gero ta geiago danean teknika artzea, nora daramanik galdetu ere egin gabe.

(Urrengoan geiago)